

Sygn. akt XVIII Ko 32/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2023 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XVIII Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Izabela Ledzion

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Kiczek, sekretarz sądowy Aleksandra Rutkowska

w obecności **A. J.**

Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie

po rozpoznaniu w dniach 17 października 2023 roku i 24 października 2023 roku

sprawy **z wniosku J. C. (1)** z domu (...), córki C. i A. z domu S., urodzonej (...) w m. G.

przeciwko Skarbowi Państwa

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę oraz odszkodowanie za poniesioną szkodę, wynikłe z wydania oraz wykonania względem ojca wnioskodawczyni J. C. (1) – C. O., syna W. i K. z domu S., urodzonego (...) w m. B., wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48 – utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O. - stanowiącego orzeczenie związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, które to orzeczenie zostało wydane z powodu takiej działalności.

na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

orzeka

zasądza od Skarbu Państwa na rzecz **J. C. (1), A. K., B. N. i B. S.** kwoty po 221.250,00 (dwieście dwadzieścia jeden tysięcy dwieście pięćdziesiąt) złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

zasądza od Skarbu Państwa na rzecz **J. C. (1), A. K., B. N. i B. S.** kwoty po 20.532,00 (dwadzieścia tysięcy pięćset trzydzieści dwa) złotych tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

w pozostałym zakresie wniosek oddala;

na podstawie art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 554 § 4 k.p.k. w zw. z art. 616 § 1 k.p.k. w zw. z § 2 ust. 1 i 2 oraz § 17 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu - zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń koszty związane z ustanowieniem pełnomocnika, i tak:

- na rzecz wnioskodawczyni J. C. (1) kwotę 144,00 (stu czterdziestu czterech) złotych,

- na rzecz wnioskodawczyni A. K. kwotę 120,00 (stu dwudziestu) złotych,

- na rzecz wnioskodawczyni B. N. kwotę 120,00 (stu dwudziestu) złotych,

- na rzecz wnioskodawczyni B. S. kwotę 120,00 (stu dwudziestu) złotych;

na podstawie art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 554 § 4 k.p.k. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE	
Formularz UWO	Sygnatura akt XVIII Ko 32/23
1. WNIOSKODAWCA	
<p>Wnioskodawczyni J. C. (1) z domu (...), córka C. i A. z domu S., urodzona (...) w m. G. – złożyła w Sądzie Okręgowym w Siedlcach na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego wniosek przeciwko Skarbowi Państwa, który przekazano do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie, a który został najpierw zmodyfikowany pismem z dnia 16 października 2023 roku (data prezentaty), a następnie uzupełniony na rozprawie dnia 17 października 2023 roku (k. 137, 141), w ten sposób, że złożono wniosek przeciwko Skarbowi Państwa o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę oraz odszkodowanie za poniesioną szkodę, wynikłe z wydania oraz wykonania względem ojca wnioskodawczyń J. C. (1) oraz A. K., B. N. i B. S. – C. O., syna W. i K. z domu S., urodzonego (...) w m. B., wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca</p>	

1948 roku, w sprawie nr akt Sr 688/48 – utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O. - stanowiącego orzeczenie związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, które to orzeczenie zostało wydane z powodu takiej działalności.

**2. ZWIĘZŁE
PRZEDSTAWIENIE
ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA**

1.

Odszkodowanie (kwota główna)

Odsetki

Pełnomocnik wnioskodawcy J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. złożył najpierw w imieniu wnioskodawczyni J. C. (1), w dniu 27 marca 2023 roku (data prezentaty), do Sądu Okręgowego w Siedlcach, na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, wniosek przeciwko Skarbowi Państwa o zasądzenie na rzecz wnioskodawczyni J. C. (1) kwoty 1.450.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia za szkodę majątkową oraz krzywdę niemajątkową doznaną przez C. O., który to wniosek przekazano do Sądu Okręgowego w Warszawie – a który następnie został zmodyfikowany pismem z dnia 16 października 2023 roku (data prezentaty) i uzupełniony na rozprawie dnia 17 października 2023 roku (k. 137, 141), w ten sposób, że złożono wniosek przeciwko Skarbowi Państwa o

zadośćuczynienie za doznaną krzywdę oraz odszkodowanie za poniesioną szkodę majątkową w kwocie 315.114,00 złotych, doznaną przez ojca wnioskodawczyń J. C. (1) oraz A. K., B. N. i B. C. (...), syna W. i K. z domu S., urodzonego (...) w m. B., w związku z wydaniem i wykonaniem wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48 – utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O. - stanowiącego orzeczenie związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, które to orzeczenie zostało wydane z powodu takiej działalności.

W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik wnioskodawczyń podniósł, że szkodą majątkową C. O. było pogorszenie jego położenia majątkowego, wywołane uniemożliwieniem mu wykonywania pracy zarobkowej przez okres pozbawienia wolności. Wskazał też, że w momencie aresztowania ojciec wnioskodawczyń pracował, a jego zarobki były wystarczające do tego, aby utrzymać całą rodzinę – siebie, żonę i czworo dzieci. W takiej sytuacji pozbawienie wolności C. O., a tym samym uniemożliwienie zarobkowania, spowodowało w jego majątku uszczerbek. Jako podstawę obliczenia odszkodowania pełnomocnik wnioskodawczyń zasugerował przyjęcie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, które w lipcu 2023 roku wynosiło 7.485,12

<p>złotych brutto (5.433,00 złotych netto).</p> <p>Pełnomocnik wnioskodawczyń w uzasadnieniu wniosku podniósł też, że C. O. pozostawał pozbawiony wolności przez okres 58 miesięcy i w tym okresie pozbawiony był możliwości wykonywania pracy zarobkowej.</p> <p>Konkludując, pełnomocnik wnioskodawczyń w uzasadnieniu wniosku podkreślił, że biorąc pod uwagę wyżej wymienione przeciętne wynagrodzenie, należy uznać, że ojciec wnioskodawczyń utracił zarobek w wysokości odpowiadającej kwocie 315.114,00 złotych netto.</p>		
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki -
<p>Pełnomocnik wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. złożył najpierw w imieniu wnioskodawczyni J. C. (1), w dniu 27 marca 2023 roku (data prezentaty), do Sądu Okręgowego w Siedlcach, na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, wniosek przeciwko Skarbowi Państwa o zasądzenie na rzecz wnioskodawczyni J. C. (1) kwoty 1.450.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia za szkodę majątkową oraz krzywdę niemajątkową doznaną przez C. O., który to wniosek przekazano do Sądu Okręgowego w Warszawie – a który następnie został zmodyfikowany pismem z dnia 16 października 2023 roku (data prezentaty) i uzupełniony na rozprawie dnia 17 października</p>		

2023 roku (k. 137, 141), w ten sposób, że złożono wniosek przeciwko Skarbowi Państwa o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę niemajątkową w kwocie 145.000,00 złotych, doznaną przez ojca wnioskodawczyń J. C. (1) oraz A. K., B. N. i B. C. (...), syna W. i K. z domu S., urodzonego (...) w m. B., w związku z wydaniem i wykonaniem wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48 – utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O. - stanowiącego orzeczenie związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, które to orzeczenie zostało wydane z powodu takiej działalności.

W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik wnioskodawczyń – odnosząc się do wysokości żądanego zadośćuczynienia – podniósł, że C. O. odbywał karę więzienia za działalność patriotyczną, z pobudek zasługujących na szacunek. Wskazał długi okres pozbawienia wolności C. O., bo trwający 58 miesięcy, od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku.

W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik wnioskodawczyń podniósł również, że wobec C. O. stosowano podczas trwania śledztwa wielogodzinne przesłuchania przez zmieniających się śledczych. Nadto, wskazał, że w czasie, kiedy C. O. odbywał karę więzienia, w tychże więzieniach panowały ciężkie warunki, które spowodowały

znaczne pogorszenie stanu zdrowia wyżej wymienionego.

Pełnomocnik wnioskodawczyń w uzasadnieniu wniosku również podniósł, że C. O. został zatrzymany i pozbawiony wolności w sytuacji, gdy był jedynym żywicielem rodziny – żony i czworga dzieci. Odnosząc się do wysokości żadanego zadośćuczynienia wskazał też, że na skutek niesłusznego pozbawienia wolności, C. O. doznał szeregu cierpień psychicznych i fizycznych, które wywarły trwałe, negatywny wpływ na jakość jego życia. Nadto, przez cały okres odbywania kary, a więc niemal 5 lat, został odizolowany od społeczeństwa, nie miał możliwości decydowania o swoim losie, a przede wszystkim został pozbawiony możliwości kontaktu z członkami najbliższej rodziny, jak też nie miał możliwości uczestniczenia w życiu rodzinnym oraz procesie wychowawczym dzieci, bowiem w momencie skazania i osadzenia C. O. był żonaty i miał czworo dzieci w wieku od kilku miesięcy do 14 lat. Wskazał też, że C. O. był jedynym żywicielem rodziny, a w czasie pobytu w więzieniu nie mógł zagwarantować rodzinie poczucia bezpieczeństwa oraz środków utrzymania, co było dla niego źródłem dodatkowego bólu i cierpienia. O tym, że wskutek osadzenia C. O. w więzieniu, jego rodzina znalazła się w skrajnej nędzy, świadczy m.in. treść wystosowanej przez jego żonę prośby o ulaskawienie, w której A. O. określiła położenie rodziny jako „rozpaczliwe”.

W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik wnioskodawczyń podał także, że elementem, który rzutuje na ocenę doznanej krzywdy

i wysokość zadośćuczynienia jest niewątpliwie fakt, że skazanie i pozbawienie wolności C. O. było przez niego niezawinione, niesłuszne, a wręcz przeciwnie, było zapłatą za postawę patriotyczną, co dodatkowo wzmacniało poczucie krzywdy.

Również, w uzasadnieniu wniosku wskazano, że warunki tymczasowego aresztowania C. O., a następnie pobytu w kolejnych zakładach karnych odbiegały na niekorzyść w stosunku do innych osób osadzonych w tym czasie. Wiadomym jest, że więźniowie polityczni byli traktowani brutalnie, poddawani torturom, m.in. w celu wymuszenia zeznań, uprzykrzano im życie na różne sposoby. Choć brak jest szczegółowych relacji na temat metod, jakie stosowali śledczy prowadzący postępowanie przeciwko C. O., to niewątpliwie śledztwo miało brutalny przebieg, jak wynika z relacji wnioskodawczyni J. C. (1), jej ojciec wspominał, że podczas śledztwa był bity, zwłaszcza w brzuch.

Nadto, pełnomocnik wnioskodawczyń w uzasadnieniu wniosku podniósł, że pobyt w kolejnych więzieniach odbił się również na zdrowiu C. O.. Skrajnie złe warunki sanitarne, chłód, wilgoć oraz niedożywienie spowodowały, że podczas odbywania kary ojciec wnioskodawczyń podupadł na zdrowiu – jak wynika z załączonego orzeczenia lekarskiego, u C. O. rozpoznano m.in. anemię, nerwicę oraz wrzody dwunastnicy. Ojciec wnioskodawczyń zachorował również na gruźlicę. Ze względu na postępujące choroby, w czasie odbywania kary C. O. okresowo przebywał w szpitalu we W..

<p>Również, w uzasadnieniu wniosku pełnomocnik wnioskodawczyń wskazał, że poza uszczerbkiem na zdrowiu, C. O. doznał niepowetowanych krzywd w sferze psychicznej i emocjonalnej – w szczególności, z pewnością źródłem cierpień był dla niego fakt, że przez niemal pięć lat pozostawał całkowicie wyłączony z życia swojej rodziny, w tym nie mógł uczestniczyć w wychowywaniu swoich dzieci. Wskazał, że w momencie aresztowania C. O. wnioskodawczynie J. C. (1), z domu (...), miała niewiele ponad miesiąc, zaś jej starsza siostra – B. N., z domu (...) – miała dwa lata. Przez pierwsze kilka pierwszych lat życia nie miały kontaktu z ojcem, przez co, po jego powrocie do domu, był dla nich praktycznie obcym człowiekiem.</p> <p>Konkludując, pełnomocnik wnioskodawczyń podkreślił, że mając powyższe na uwadze, żadaną kwotę należy uznać za odpowiednią i adekwatną do poniesionego uszczerbku.</p>		
3.	Inne	
<p>Składając przedmiotowy wniosek pełnomocnik wnioskodawczyń wniósł – do protokołu rozprawy z dnia 17 października 2023 roku – o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń kosztów ustanowienia w sprawie pełnomocnika według norm prawem przepisanych.</p>		

<p>3. Ustalenie faktów</p>	
-----------------------------------	--

3.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty	
		<p>C. O. został zatrzymany w dniu 11 czerwca 1948 roku. Tego samego dnia wszczęto przeciwko niemu śledztwo jako podejrzanemu: „o współpracę z bandą (...), wchodzącą w skład nielegalnej organizacji (...)” (k.: 24 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).</p> <p>W czasie przesłuchania w charakterze podejrzanego w dniu 11 czerwca 1948 roku, C. O. potwierdził, że udzielił schronienia około trzydziestu nieznanym mu osobom, ubranym w mundury wojskowe i uzbrojonym w broń różnego rodzaju (k.: 25-32 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).</p> <p>Następnie, postanowieniem prokuratora Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Warszawie z dnia 12 czerwca 1948 roku C. O.</p>	<p>- zeznania przesłuchanej w charakterze świadka wnioskodawczynie J. C. (1)</p> <p>- zeznania przesłuchanej w charakterze świadka wnioskodawczynie A. K.</p> <p>- zeznania przesłuchanej w charakterze świadka wnioskodawczynie B. N.</p> <p>- zeznania przesłuchanej w charakterze świadka wnioskodawczynie B. S.</p> <p>- dokumenty zgromadzone w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Warszawie XVIII Wydział Karny o sygn. XVIII Ko 32/23</p> <p>- dokumenty zgromadzone w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach XII Wydział Karny o sygn. II 1Ko 40/22, zawierające materiały archiwalne na płycie</p>	<p>k.: 137v-138 akt sprawy Sądu Okręgowego w Warszawie o sygn. XVIII Ko 32/23</p> <p>k.: 138-138v akt sprawy Sądu Okręgowego w Warszawie o sygn. XVIII Ko 32/23</p> <p>k.: 138v - akt sprawy Sądu Okręgowego w Warszawie o sygn. XVIII Ko 32/23</p> <p>k.: 138v - akt sprawy Sądu Okręgowego w Warszawie o sygn. XVIII Ko 32/23</p> <p>dalsze dokumenty i karty poniżej wymienione przy ocenie dowodów i obok przy ustaleniu stanu faktycznego</p>

został tymczasowo aresztowany jako podejrzany o to, że „współpracował z bandą (...)”. Areszt tymczasowy zastosowano z terminem do dnia 10 sierpnia 1948 roku (k.: 33 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Postanowieniem z dnia 24 czerwca 1948 roku C. O. został pociągnięty do odpowiedzialności karnej z art. 14 § 1 Dekretu z 13 czerwca 1946 roku (k.: 34 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23). W tym samym dniu C. O. został zaznajomiony z materiałami śledztwa.

Przedmiotowe śledztwo zostało zamknięte w dniu 25 czerwca 1948 roku. Wyżej wymienionego umieszczono w więzieniu Karno-Śledczym W. III (k.: 35 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

W dniu 25 czerwca 1948 roku prokurator Wojskowej Prokuratury Rejonowej w W. zatwierdził sporządzony przez oficera śledczego

w postaci akt sprawy Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie, Sr 688/48 dotyczące C. O. z Instytutu Pamięci Narodowej o oznaczeniu (...) z pismem przewodnim

poszczególne dokumenty poniżej wymienione przy ocenie dowodów oraz obok przy ustaleniach stanu faktycznego – bez potrzeby ich powtarzania

projekt aktu
oskarżenia m.in.
przeciwko C. O.
o czyn z art. 14
§ 1 Dekretu z
13 czerwca 1946
roku i skierował
go do Wojskowego
Sądu Rejonowego
w Warszawie do
rozpoznania na sesji
wyjazdowej w S.,
powiat (...) (k.:
36-39, 41 – akt
sprawy o sygn. XVIII
Ko 32/23).

Następnie,
Wojskowy Sąd
Rejonowy w
Warszawie, na sesji
wyjazdowej w S.,
pow. (...), wyrokiem
z dnia 28 czerwca
1948 roku, w
sprawie nr akt Sr
688/48, uznał m.in.
C. O. za winnego
tego, że od stycznia
1948 roku do dnia
maja 1948 roku
w G., gm. (...),
pow. (...) udzielał
pomocy bandzie
liczącej około 30
uzbrojonych w broń
palną osobników,
udzielając im
dwukrotnie kwatery
oraz pośrednicząc z
polecenia dowódcy
bandy w
przekazaniu
pieniędzy i mięsa M.
K., pozostającemu w
bliższych kontaktach
z tą bandą, tj.
przestępstwa z art.
14 § 1 dekretu z
dnia 13 czerwca 1946

roku i wymierzył mu karę 5 (pięciu) lat więzienia. Sąd zaliczył wyżej wymienionemu na poczet orzeczonej kary więzienia tymczasowe aresztowanie od dnia 11 czerwca 1948 roku (k.: 42-44 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Najwyższy Sąd Wojskowy w W. postanowieniem z dnia 13 sierpnia 1948 roku, sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, pozostawił bez uwzględnienia skargę rewizyjną obrońcy m.in. skazanego C. O., utrzymując w mocy wyrok sądu I instancji (k.: 45-46 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Po wydaniu wyroku, 11 stycznia 1949 roku C. O. przeniesiono do innego więzienia na terenie Polski, bo do więzienia we W. (k.: 48, 52 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23), a następnie 30 września 1950 roku do więzienia w Ś. (k.: 58 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23). Karę odbywał też w więzieniu nr 1 we W. (k.: 66 – akt sprawy

o sygn. XVIII Ko 32/23).

W czasie odbywania przez C. O. kary więzienia jego żona A. O. pisała do Prezydenta prośby o ulaskawienie powołując się na trudną sytuację ekonomiczną i życiową, bowiem pozostała sama z czworgiem dzieci na dwudziestomorgowym gospodarstwie. Taka prośba jest z dnia 17 lutego 1949 roku (data prezentaty) (k.: 49 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23) oraz z dnia 21 stycznia 1952 roku (k.: 62-63 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23), jednak Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie prośby o ulaskawienie pozostawiał bez biegu z uwagi na rodzaj przestępstwa. Takie postanowienie sądu jest z dnia 19 marca 1949 roku (k.: 50, 51 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23) oraz z dnia 30 kwietnia 1952 roku (k.: 65 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Również C. O. kierował prośby o ulaskawienie. Jego prośba jest z 17 października 1949

roku (k.: 53-54 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23) oraz z dnia 10 maja 1951 roku, przy czym w tej drugiej prośbie o ułaskawienie poprzez darowanie reszty kary, C. O. powołuje się na trudną sytuację rodziny oraz problemy zdrowotne, bowiem w więzieniu zaczął mieć problemy z żołądkiem oraz zachorował na gruźlicę (k.: 59-60 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23). Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie prośby o ułaskawienie pozostawiał bez biegu z uwagi na rodzaj przestępstwa. Takie postanowienie sądu jest z dnia 05 listopada 1949 roku (k.: 56, 57 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

W czasie pobytu w więzieniu w Ś. stan zdrowia C. O. się pogorszył (k.: 61 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23 – orzeczenie lekarskie o stanie zdrowia więźnia z 19 maja 1951 roku).

Natomiast, potwierdzeniem trudnej sytuacji ekonomicznej

rodziny C. O.
jest zaświadczenie
Prezydium Gminnej
Rady Narodowej
w S., datowane
na dzień 21
stycznia 1952 roku
– wydane na
podstawie
zaświadczenia
sołtysa gromady G.
- z którego wynika,
że A. O. zamieszkuje
we wsi G., gm. (...),
pow. (...), posiada
gospodarstwo rolne
o powierzchni 7,45
ha. Gospodarstwo to
jest opuszczone z
braku gospodarza.
Wyżej wymieniona
ma na swym
utrzymaniu czworo
małoletnich dzieci
(k.: 64 – akt sprawy
o sygn. XVIII Ko
32/23).

Następnie,
postanowieniem
Wojskowego Sądu
Rejonowego w
Warszawie z dnia
16 kwietnia 1953
roku C. O.
został zwolniony z
odbywania reszty
kary pozbawienia
wolności (k.: 67-68
– akt sprawy o sygn.
XVIII Ko 32/23).

Z powyższego
wynika, że C. O. był
pobawiony wolności
od dnia 11 czerwca
1948 roku do dnia 16
kwietnia 1953 roku,
czyli łącznie przez
okres 4 (czterech)

lat 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni.

Jak wynika z materiału dowodowego, a w szczególności zeznań przesłuchanych w charakterze świadków wnioskodawczyń, pobyt C. O. w więzieniu był dla niego stresujący i uciążliwy z powodu trudnych warunków bytowych urągających godności człowieka (m.in. ciasna wieloosobowa cela, fatalne urządzenia sanitarne, brak intymności, brak ruchu, fatalne warunki niesprzyjające dbałości o higienę, towarzystwo kryminalistów, złe traktowanie, bicie, brak właściwej opieki zdrowotnej, niezdrowe i w niewystarczającej ilości jedzenie). Właśnie złe warunki w więzieniu spowodowały znaczne pogorszenie stanu zdrowia wyżej wymienionego – jak wynika z załączonego orzeczenia lekarskiego, u C. O. rozpoznano m.in. anemię, nerwicę

oraz wrzody dwunastnicy. C. O. zachorował również na gruźlicę. Ze względu na postępujące choroby, w czasie odbywania kary C. O. okresowo przebywał w szpitalu we W.. Oczwistym się jawi, że warunki tymczasowego aresztowania C. O., a następnie pobytu w kolejnych zakładach karnych odbiegały na niekorzyść w stosunku do innych osób osadzonych w tym czasie. Wiadomym jest, że więźniowie polityczni byli traktowani brutalnie, poddawani torturom, m.in. w celu wymuszenia zeznań, uprzykrzano im życie na różne sposoby. Choć brak jest szczegółowych relacji na temat metod, jakie stosowali śledczy prowadzący postępowanie przeciwko C. O., to niewątpliwie śledztwo miało brutalny przebieg, jak wynika z relacji wnioskodawczynie J. C. (1), jej ojciec wspominał, że podczas śledztwa był bity, zwłaszcza w brzuch.

Wobec C. O. stosowano podczas trwania śledztwa wielogodzinne przesłuchanie (k.: 25-32 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23). Nadto, na skutek niesłusznego pozbawienia wolności, C. O. doznał szeregu cierpień psychicznych i fizycznych, które wywarły trwałe negatywne wpływy na jakość jego życia. Przez cały okres odbywania kary był odizolowany od społeczeństwa, nie miał możliwości decydowania o swoim losie, a przede wszystkim został pozbawiony możliwości kontaktu z członkami najbliższej rodziny, jak też nie miał możliwości uczestniczenia w życiu rodzinnym oraz procesie wychowawczym dzieci, bowiem w momencie skazania i osadzenia C. O. był żonaty i miał czworo dzieci w wieku od kilku miesięcy do 14 lat. Niewątpliwie, wyżej wymieniony martwił się także o byt i bezpieczeństwo najbliższej rodziny, gdyż przed pozbawieniem

wolności to on był jedynym żywicielem rodziny, gdyż prowadził gospodarstwo rolne, a nadto świadczył drobne usługi jako stolarz, co było dla niego źródłem dodatkowego bólu i cierpienia.

Postanowieniem z dnia 09 czerwca 2022 roku Sąd Okręgowy w Siedlcach, sygn. akt II 1Ko 40/22, stwierdził nieważność wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), w dniu 28 czerwca 1948 roku, w sprawie nr akt Sr 688/48, wobec C. O. (k.: 48-49 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22).

Następnie, postanowieniem z dnia 27 lipca 2022 roku, sygn. akt II AKz 511/22, Sąd Apelacyjny w Lublinie zmienił zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 09 czerwca 2022 roku w ten sposób, że stwierdził nieważność także

postanowienia
Najwyższego Sądu
Wojskowego w
Warszawie z dnia
13 sierpnia 1948
roku, w sprawie Sn
Odw. S. 2215/48,
w części odnoszącej
się do C. O. (k.:
63-64 – akt sprawy
Sądu Okręgowego w
Siedlcach o sygn. II 1
Ko 40/22).

Z powyższego
wynika, że wobec C.
O. zostały spełnione
przesłanki wskazane
w treści art. 1
ust. 2 ustawy z
dnia 23 lutego 1991
roku o uznaniu za
nieważne orzeczeń
wydanych wobec
osób
represjonowanych
za działalność na
rzecz niepodległego
bytu Państwa
Polskiego, gdyż
zachowanie wyżej
wymienionego
uznano za
działalność na rzecz
niepodległego bytu
Państwa Polskiego.
W myśl tego
przepisu uznaje
się za nieważne
orzeczenia wydane
przez polskie organy
ścigania i wymiaru
sprawiedliwości lub
przez organy
pozasądowe w
okresie od
rozpoczęcia ich
działalności na
ziemiach polskich,
począwszy od dnia

01 stycznia 1944 roku do 31 grudnia 1989 roku, m.in. jeżeli czyn zarzucony lub przypisany został popełniony w celu uniknięcia w stosunku do siebie lub innej osoby represji za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego albo orzeczenie wydano z powodu takiej działalności. Celem ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku jest oddanie sprawiedliwości rzeczywistym działaczom na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Natomiast zgodnie z treścią art. 4 cytowanej ustawy stwierdzeniu nieważności orzeczenia nie stoi na przeszkodzie wykonanie kary, zastosowanie amnestii lub abolicji, zatarcie skazania, akt łaski, przedawnienie, zadośćuczynienie, śmierć osoby represjonowanej, której orzeczenie dotyczy, zawieszenie postępowania lub jego umorzenie z innych powodów niż te, o których mowa w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 Kodeksu

postępowania
karnego.

C. O. zmarł w dniu (...) roku w W. (k.: 33 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22). W toku postępowania ujawniono jako osoby najbliższe cztery żyjące córki C. O.: J. C. (1) (z domu (...), córka C. i A. z domu S., urodzona (...) w m. G.), A. K. (z domu (...), córka C. i A. z domu S., urodzona (...) w W.), B. N. (z domu (...), córka C. i A. z domu S., urodzona (...) w m. G.) i B. S. (z domu (...), córka C. i A. z domu S., urodzona (...) w m. G.) (k.: 12-23 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22). Syn C. O. – H. O., urodzony (...) w m. B., zmarł (...) roku (k.: 20-21v – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22).

Z akt sprawy Instytutu Pamięci Narodowej o sygn. (...) wynika, że C. O. był zaangażowany w działalność patriotyczną i w związku z tym spotkały go represje za jego wkład i zaangażowanie w

działalność na rzecz
niepodległego bytu
Państwa Polskiego
(m.in. k.: 6-7
– akt sprawy
Sądu Okręgowego w
Siedlcach o sygn. II 1
Ko 40/22).

Z akt sprawy wynika,
iż C. O. udzielił
pomocy oddziałowi
VI Wileńskiej
Brygadzie AK,
dowodzonemu przez
kpt. W. Ł.,
ps. (...), od
października 1946
roku do czerwca
1949 roku. Pomoc
niesioną oddziałom
VI Wileńskiej
Brygadzie AK
należało traktować
wyłącznie jako walkę
o niepodległy i
suwerenny byt
Państwa Polskiego.
C. O. udzielając
pomocy grupie (...)
w rzeczywistości
uczestniczył w akcji
o charakterze
konspiracyjnym,
mającej wesprzeć
walkę o wolną
Polskę. Ustalono,
że przypisany C.
O. czyn popełniony
został przez niego
w celu uniknięcia
w stosunku do
(...) (kpt. W.
Ł.), dowódcy VI
Brygady Wileńskiej
AK oraz jego
podkomendnych,
represji za
prowadzoną przez te
osoby działalność na

rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (k.: 7 płyta z aktami (...), Sr 688/48 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22). W kwestii wydawanych wówczas wyroków należy zaznaczyć, że komunistyczne organy sądownicze miały traktować wszystkich członków podziemia niepodległościowego jako wrogów Polski Ludowej, toteż wyrok w sprawie C. O. został wydany wyłącznie z powodów politycznych.

Pamiętać należy, że po zakończeniu II Wojny Światowej Narodowe Siły Zbrojne podejmowały działania przeciwko ówczesnym władzom Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Sąd stwierdził, że analiza akt sprawy znajdujących się w Archiwum IPN w W. oraz charakter zarzucanego C. O. czynu wskazuje, iż wyżej wymieniony został oskarżony, a następnie uznany winnym z powodu zachowania, które uznano za działalność

anty państwową. W niniejszym przypadku można wskazać na konkretną i realną działalność C. O., która była konsekwencją istniejącej u niego obawy o represje dla innych osób za działalność niepodległościową i miała na celu uniknięcie tychże represji z powodu tej działalności. Natomiast, zatrzymanie, tymczasowe aresztowanie, oskarżenie i skazanie wyżej wymienionego, a następnie odbywanie przez niego kary pozbawienia wolności stanowiło przejaw represji za taką działalność.

Ponadto, odpis aktu zgonu C. O. o oznaczeniu (...) wydany przez Urząd Stanu Cywilnego w W. (k.: 33 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22), zgodnie z treścią art. 4 wyżej wymienionej ustawy, wskazuje na śmierć osoby represjonowanej, co uprawnia w niniejszej sprawie do zastosowania przez

Sąd ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku.

A zatem wobec spełnienia przesłanek z art. 1 ust. 2 i art. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz fakt, że wyrok byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymany w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w W. z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O., wpisuje się w określone tą ustawą ramy czasowe, gdyż został wydany w okresie od 1 stycznia 1944 roku do 31 grudnia 1989 roku, Sąd Okręgowy w Siedlcach postanowieniem z dnia 09 czerwca 2022 roku, sygn. akt II 1 Ko

	<p>40/22, zmienionym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lipca 2022 roku, sygn. akt II AKz 511/22, stwierdził jego nieważność, o czym pisano powyżej.</p> <p>Sąd nie znalazł podstaw, aby kwestionować prawdziwość treści zawartych w dokumentach znajdujących się w aktach sprawy o sygn. (...) ani kopii akt byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie, nr akt Sr 688/48, dotyczących C. O., ani autentyczności tych dokumentów.</p>	
--	--	--

3.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.		Fakt	Dowód	Numer karty
		Nie dotyczy		

ocena DOWODÓW	
Dowody będące podstawą ustalenia faktów	
Lp. faktu z pkt 3.1	<p>Dowód</p> <p>Zwięźle o powodach uznania dowodu</p>

3.1.	zeznania przesłuchanych w charakterze świadków wnioskodawczyń: J. C. (1), A. K., B. N., B. S.	<p>W toku postępowania zostały przesłuchane w charakterze świadków wnioskodawczynie J. C. (1), A. K., B. N. i B. S.. Sąd uznał zeznania wyżej wymienionych za wiarygodne, bowiem nie dostrzegł u świadków tendencji do celowego zniekształcania relacjonowanych zdarzeń. Należy jednak zaznaczyć, że relacje świadków były skąpe w szczegółach. W pierwszej kolejności należy stwierdzić, iż przyczyną takiej okoliczności był nie tylko znaczny upływ czasu od zdarzeń, ale przede wszystkim fakt, że świadek B. S., z domu (...), poznała swojego ojca C. O. po opuszczeniu przez niego więzienia, bowiem urodziła się w dniu (...) (k.: 19 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22), zaś świadkowie J. C. (1), z domu O. i B. N., z domu (...), były małoletnimi dziećmi, które również poznały ojca po jego powrocie do domu z więzienia, gdyż J. C. (3) urodziła się ponad miesiąc przed jego zatrzymaniem, bo w dniu (...) roku (k.: 13 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22), zaś B. N. ponad dwa lata przed zatrzymaniem, bo w dniu (...) roku (k.: 18 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22). W takiej sytuacji wyżej wymienione wnioskodawczynie okoliczności zatrzymania, tymczasowego aresztowania i pozbawienia wolności C. O. znały jedynie z przekazów ojca, czy innych osób z rodziny, chociaż jako dzieci nie dopuszczano ich do rozmów dorosłych, o czym mówiła świadek B. N.. Również relacja wnioskodawczynie A. K., z domu (...), która wprawdzie w chwili zatrzymania i osadzenia ojca w więzieniu, miała prawie 9 lat, bo urodziła się w dniu (...)</p>
------	---	--

(k.: 17 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22) i pamiętała okres zatrzymania oraz pobytu ojca w więzieniu - nie zawierała wielu szczegółów z tamtego okresu, bowiem była wówczas małoletnim dzieckiem. Biorąc dodatkowo pod uwagę fakt, że dzieci nie dopuszczano do rozmów dorosłych, a relacje przekazywane przez C. O. sprowadzały się do ogólnych informacji na temat tego, że zmieniał więzienia, w których był osadzony, że chorował, czy też źle go traktowano, zeznania świadków nie zawierały wielu szczegółów. Jeden ze szczegółów, który pojawił się w relacji B. N. dotyczył jedzenia, jakie dostawał w czasie pobytu w więzieniu jej ojciec. Natomiast, w relacji świadka J. C. (1) pojawił się fakt bicia jej ojca, gdy ten był pozbawiony wolności. Dodatkowo, zauważyć należy, że w latach 50-tych, 60-tych i 70-tych, sami represjonowani nie opowiadali nawet najbliższym osobom o swoich przeżyciach, a ukrywając fakt odbywania kary za działalność niepodległościową chcieli chronić swoich najbliższych przed ostracyzmem społecznym czy represjami ze strony władz.

Świadek **J. C. (1)** w czasie przesłuchania przed Sądem w dniu 17 października 2023 roku (k.: 137v-138 – akta sprawy tut. Sądu o sygn. XVIII Ko 32/23), odnosząc się do okoliczności zatrzymania jej ojca, tymczasowego aresztowania, a następnie skazania i osadzenia w więzieniu wskazała, że przyjechali po jej ojca każąc mu się ubrać i mówiąc, że pojedzie na przesłuchanie do S. i zaraz wróci, jednak nie wrócił, został zatrzymany. Dodała, że ona wówczas miała zaledwie miesiąc, została z siostrą A., zaś jej mama pojechała

na przesłuchanie, wróciła bardzo smutna, później jej ojca aresztowano i umieszczono w areszcie śledczym w W.. Z dalszej relacji świadka wynika, że ojciec opowiadał, że był bity w brzuch, poniżano go, z aresztu przewieziono go do więzienia. W więzieniu jedzenie było skąpe, nie mógł jeść, skarżył się, że go boli brzuch, ale nikogo to nie obchodziło. Dodała, że jej ojciec zachorował na gruźlicę, leczyl się w szpitalu. Podała także, że mimo iż jej mama starała się załatwić zwolnienie ojca, pisała podania do Rady Państwa i do Prezydenta, to się nie udało, bo dostawała negatywne odpowiedzi. Powiedziała, że jej ojciec był prawie 5 lat w więzieniu. Nadto, zeznała, że w domu było bardzo ciężko. Gdy była starsza, to nie mieli pod czym spać, w czasie zimy było zimno w mieszkaniu, bo kiedyś były zimy ciężkie, był mróz. W tym czasie mieli gospodarstwo rolne, ale ziemia była słabej klasy, natomiast nie było mężczyzny, który mógłby pracować w gospodarstwie i być może ziemia leżała odłogiem. Na ugorkach paśli krowy, a potem robiono na tym zasiewy. Następnie powiedziała, że coś uprawiali na tej ziemi, bo ktoś z rodziny pomagał. Oświadczyła, że w dniu, w którym ojciec wrócił z więzienia, zobaczyła go po raz pierwszy, miała wówczas ponad cztery lata. Powiedziała też, że gdy ojciec wrócił, to nic nie mógł jeść, bo potrawy były z ziemniaków, a on nie mógł jeść takich ciężkich potraw, bo skarżył się na żołądek. Dodała, że po powrocie z więzienia ojciec kilkakrotnie przebywał w szpitalu. W tamtym okresie za pobyt w szpitalu należało płacić, natomiast oni nie mieli na to środków, a ponieważ odmawiano im umorzenia części opłat, więc „poborca” zajmował mienie celem wyegzekwowania należności, ale

ponieważ żyli biednie, to nie było z czego. Pamięta, że zdarzało się, iż nawet nie miała całych butów, aby pójść w nich do szkoły.

Kontynuując świadek – w odpowiedzi na pytania swojego pełnomocnika – podała, że jej ojciec miał warsztat stolarski i czasem coś zrobił, ale nie mógł pracować. Wie z opowiadań mamy, że gdy jej ojciec został zatrzymany to ich sytuacja majątkowa uległa pogorszeniu.

Podana także, że ojciec przeżywał to co było, mówił, że w czasie śledztwa go poniżano, ubliżano mu, mówił, że jak wracał do celi to „marzył żeby się jutro nie obudzić”. Opowiadał też, że w więzieniu nie obchodzono się z nim delikatnie, był bity. Mówił, że jak siedł na przesłuchanie to strażnik dawał mu kuksańca w brzuch i mówił: „co się ociągasz”. Natomiast, w celi ojciec starał się nie wdawać z innymi w dyskusje, bo byli agresywni.

Świadek **A. K.** w czasie przesłuchania przed Sądem w dniu 17 października 2023 roku (k.: 138-138v – akta sprawy tut. Sądu o sygn. XVIII Ko 32/23) podała, że ojciec odprowadzał ją do szkody 3,5 km, przed tym jak został osadzony w więzieniu. Jak zostali sami, to była bieda, ona nie chodziła do szkoły, do drugiej klasy, bo nie miała butów i ubrania, dopiero wiosną poszła do szkody. Mówiła też, że gdy mama gdzieś pojechała, to „wszystko było na jej głowie”, opiekowała się siostrą, karmiła ją i przewijała, paliła w domu. W czasie pobytu ojca w więzieniu, pomagali im trochę inni ludzie, sąsiedzi, pomagał wujek. Mieli gospodarstwo rolne, ale ziemia była słabej klasy, tylko w niektórych miejscach była wyższej klasy. Mówiła też, że było

zdarzenie, iż jak nadchodziła zima, to ziemniaki im zamarzyły, bo mama nie mogła sobie sama poradzić. Podała, że brat chodził do lasu po gałęzie. Kontynuując zeznania świadek podała, że ojciec się skarżył na ból żołądka, więc mama, jadąc na widzenie, coś mu zawoziła do jedzenia, ale często nie wyjeżdżała, bo nie mogła zostawić dzieci bez opieki. Zeznała, że w czasie, gdy ojciec był w więzieniu, to było im ciężko, „nie raz brakowało chleba w domu, żywiła ich tylko krowa, natomiast jajka, jak kura zniosła, to mama sprzedała, bo nie miała pieniędzy”. Pamięta, że gdy ojciec wrócił z więzienia, to było lato, była niedziela, wówczas go poznała. Ojciec ich przytulił i zapłakał. Z dalszej relacji świadka wynika, że przed wojną jej ojciec miał warsztat stolarski, a jak wrócił, to zajął się gospodarstwem, warsztatu stolarskiego nie było, ale gdy ktoś coś potrzebował, to wykonał zamówienie, w ten sposób zarabiał, ale nie było tego dużo. Dodała, że gdy jej ojciec wrócił z więzienia to trochę zarobił i było nieco inaczej, ale nie mógł za dużo pracować, gdyż chorował na żołądek. Wskazała, że ojciec wrócił chory z więzienia, nie mógł wszystkiego jeść, więc mama musiała dla niego gotować delikatne rzeczy. Na temat prowadzonego przeciwko ojcu śledztwa podała, że był źle traktowany: przepychali go, popychali, przesłuchania nie prowadzono tak, aby normalnie usiadł i odpowiadał. Warunki w więzieniu były złe. Dalej podała, że po powrocie z więzienia ojciec był wycieńczony, nie miał siły do pracy, ani takiego zdrowia jak przed aresztowaniem. Był w szpitalu.

Kontynuując świadek – w odpowiedzi na pytania prokuratora – podała, że jej ojciec był w szpitalu z

powodu problemów z żołądkiem, co miało miejsce chyba w 1958 roku. Jej ojciec zmarł w (...) roku.

Świadek **B. N.** w czasie przesłuchania przed Sądem w dniu 17 października 2023 roku (k.: 138v – akta sprawy tut. Sądu o sygn. XVIII Ko 32/23) wskazała, że gdy ojciec trafił do więzienia, to ich sytuacja się pogorszyła. Ona miała wówczas dwa lata, opiekowała się nią siostra A.. Gdy jej ojciec wrócił z więzienia, to troszkę w polu zaczął pracować, zdarzało się, że też coś w stolarni zrobił, ale nie bardzo miał narzędzia, bo wcześniej wszystkie się spaliły. Podała, że ojciec opowiadał, iż w więzieniu miał „słabe życie, pół buraka sparzonego i kawałek chleba”. Mówił też, że był bity. Podała, że gdy zobaczyła ojca, po jego powrocie z więzienia, to miała 7 lat, szła do szkoły. Jej ojciec skarżył się, że nie może jeść, cierpiał, a potem, w wieku (...) lat, zmarł. Na temat prac polowych wykonywanych po powrocie ojca z więzienia mówiła, że jak wyszedł na pole, to był słaby, więc kazał jej orać, trzymać za pług żeby się nie przewrócił, toteż musiała nauczyć się pracować na polu. Miała wówczas 12 lat. Na temat wspomnień ojca z pobytu w więzieniu świadek podała, że mało rozumiała, gdyż była dzieckiem, a dzieci nie wtajemniczano do takich spraw.

Świadek **B. S.** w czasie przesłuchania przed Sądem w dniu 17 października 2023 roku (k.: 138v – akta sprawy tut. Sądu o sygn. XVIII Ko 32/23) wskazała, że urodziła się po powrocie ojca z więzienia, więc na temat jego pobytu w więzieniu ma wiedzę tylko z opowiadań. Z tych relacji wie, że ojciec bardzo to przeżywał,

stracił zdrowie, chorował, w szpitalu przebywał.

Kontynuując świadek – w odpowiedzi na pytania swojego pełnomocnika – podała, że ponieważ była najmłodsza, to niewiele jej przekazano, żeby nie przeżywała tego tak jak jej starsze siostry. Dodała, że z ojcem nie rozmawiała o tym okresie, gdy był w więzieniu.

Sąd ocenił zeznania przesłuchanych w charakterze świadków wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. jako szczerze, bowiem są konsekwentne, spójne i logiczne. Wyżej wymienione zeznania odwołują się do wiedzy świadków nabytej w wyniku rozmów z ojcem, czy innymi osobami, tak co do czasookresu, form i postaci represji będących udziałem ich ojca z czasu, gdy ten był pozbawiony wolności, jak też zeznania świadków odwołują się do ich wiedzy nabytej w wyniku własnych obserwacji, co do trudnej sytuacji ekonomicznej ich rodziny z tamtego okresu. Sąd uznał, że wnioskodawczynie w swoich zeznaniach podały tylko odnośnie tego, co im było wiadome, jeśli co do pewnych okoliczności nie posiadały wiedzy, wyraźnie to zaznaczały. Oczywiście z uwagi na upływ czasu, jak też nie wtajemniczenia wówczas małoletnich dzieci we wszystkie aspekty życia dorosłych z tamtego okresu relacje świadków nie zawierają szczegółów, o czym pisano powyżej. Sąd nie dostrzegł okoliczności, które mogłyby podważać wiarygodność depozycji świadków.

3.1.

- dokumenty zgromadzone w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Warszawie XVIII Wydział Karny o sygn. XVIII Ko 32/23

Sąd ocenił:

dokumenty zgromadzone w aktach sprawy Sądu Okręgowego w

- dokumenty zgromadzone w aktach sprawy

Sądu Okręgowego w Siedlcach XII Wydział Karny o sygn. II 1Ko 40/22

Warszawie XVIII Wydział Karny o sygn. XVIII Ko 32/23, i tak:

- k.: 2-16 - wniosek o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w trybie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego;

- k.: 18 -załączniki do wniosku w postaci:

k.: 18 - odpis skrócony aktu małżeństwa wnioskodawczynie,

k.: 19-20 - postanowienie Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 09 czerwca 2022 roku, sygn. akt II 1Ko 40/22, w przedmiocie stwierdzenia nieważności wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), w dniu 28 czerwca 1948 roku, w sprawie nr akt Sr 688/48, wobec C. O.,

k.: 20v-21v, 22v-23v - postanowienie Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lipca 2022 roku, sygn. akt II AKz 511/22, w przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczeń wydanych wobec C. O. (zmieniono zaskarżone postanowienie w ten sposób, że stwierdzono nieważność postanowienia Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku w sprawie Sn Odw. S. 2215/48 w części odnoszącej się do C. O.),

k.: 24 - postanowienie o wszczęciu śledztwa z 11.06.1948 roku,

k.: 25-32 – protokół przesłuchania C. O. w charakterze podejrzanego z dnia 11.06.1948 roku,

k.: 33 - postanowienie o tymczasowym aresztowaniu z 12.06.2948 roku,

k.: 34 - postanowienie o pociągnięciu do odpowiedzialności karnej z 24.06.1948 roku,

k.: 35 - nakaz przyjęcia C. O. do więzienia karno-śledczego W. III z dnia 25.06.1948 roku,

k.: 36-40 - akt oskarżenia,

k.: 41 – postanowienie o zatwierdzeniu aktu oskarżenia,

k.: 42-44 - wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie, wydany na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), w dniu 28 czerwca 1948 roku, w sprawie nr akt Sr 688/48, wobec C. O.,

k.: 45-46 - postanowienie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 13 sierpnia 1948 roku, sygn. akt Sn Odw. S 2215/48,

k.: 47 - informacja o długości kary,

k.: 48 - zawiadomienie o przeniesieniu więźnia z 11 stycznia 1949 roku,

k.: 49 - prośba A. O. do Prezydenta RP o ułaskawienie,

k.: 50 - wyciąg ze wspólnego protokołu posiedzenia niejawnego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 19 marca 1949 roku, w sprawie o sygn. akt Sr. 688/48,

k.: 51 - zawiadomienie o pozostawieniu prośby A. O. bez dalszego biegu

k.: 52 komunikat z dnia 12.01.1949 roku o osadzeniu C. O. w więzieniu we W.,

k.: 53-54 - prośba C. O. do Prezydenta RP o ułaskawienie,

k.: 55 - opinia Naczelnika Więzienia dot. C. O.,

k.: 56 - wyciąg ze wspólnego protokołu posiedzenia niejawnego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 05 listopada 1949 roku,

k.: 57 - zawiadomienie o pozostawieniu prośby C. O. bez dalszego biegu,

k.: 58 - zawiadomienie o przeniesieniu więźnia do więzienia w Ś. z 30 września 1950 roku,

k.: 59-60 - prośba C. O. do Prezydenta RP o ułaskawienie 10 maja 1951 roku,

k.: 61 - orzeczenie lekarskie o stanie zdrowia więźnia z 19 maja 1951 roku;

wyciąg ze wspólnego protokołu posiedzenia niejawnego z 05 listopada 1949 roku,

k.: 62-63, 64 - prośba A. O. z 21 stycznia 1952 roku o przedterminowe zwolnienie lub darowanie reszty kary z załącznikami,

k.: 65 - zawiadomienie z 30 kwietnia 1952 roku o pozostawieniu prośby A. O. bez dalszego biegu,

k.: 66 - wniosek Wojskowego Prokuratora Rejonowego o warunkowe zwolnienie C. O. z 09 kwietnia 1953 roku,

k.: 67-68 - wyciąg ze wspólnego protokołu posiedzenia niejawnego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 16 kwietnia 1953 roku,

k.: 69-78 - postanowienie prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W. o umorzeniu śledztwa z dnia 30 czerwca 2022 roku, sygn. akt (...);

k.: 124-128 - pismo pełnomocnika wnioskodawczyni z dnia 16.10.2023 roku (data prezentaty) stanowiące uzupełnienie wniosku (zgodnie ze zobowiązaniem), którym wniesiono o zasądzenie na rzecz wnioskodawczyni kwoty 1.450.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę niemajątkową oraz kwoty 315.114,00 zł tytułem odszkodowania za szkodę majątkową.

dokumenty zgromadzone w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach XII Wydział Karny o sygn. II 1Ko 40/22, i tak:

- k.: 2-5 - wniosek o uznanie za nieważne orzeczeń;

- k.: 6-7 - materiały archiwalne na płycie w postaci akt sprawy Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie, Sr 688/48 dotyczące C. O. z Instytutu Pamięci Narodowej o oznaczeniu (...) z pismem przewodnim;

- k.: 10 – notatka urzędowa IPN dot. daty śmierci C. O.,

- k.: 13-16, 17-23 – dane z systemu P. dot. spadkobierców C. O., w tym wnioskodawczyni J. C. (1),

- k.: 32, 33 – odpis zupełny aktu zgonu sporządzonego na nazwisko C. O. z pismem przewodnim;

- k.: 35-39 – informacja Instytutu Pamięci Narodowej dot. działalności C. O. z załącznikami;

- k.: 48-49 - postanowienie Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 09 czerwca 2022 roku, sygn. akt II 1Ko 40/22, w przedmiocie stwierdzenia nieważności wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), w dniu 28 czerwca 1948 roku, w sprawie nr akt Sr 688/48, wobec C. O.,

- k.: 63-64 - postanowienie Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lipca 2022 roku, sygn. akt II AKz 511/22, w przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczeń wydanych wobec C. O. (zmieniono zaskarżone postanowienie w ten sposób, że stwierdzono nieważność postanowienia Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku w sprawie Sn Odw. S. 2215/48 w części odnoszącej się do C. O.).

- jako nienasuwające wątpliwości, co do zgodności z prawdziwym stanem rzeczy, a tym samym stanowiące pełnowartościowy materiał dowodowy.

Nadto dokumentacja ta została sporządzona prawidłowo przez uprawnione do tego osoby i odzwierciedlała zaistniałe zdarzenia, nie była kwestionowana przez

		<p>żadną ze stron. Dowody te nadto korespondują z pozostałym ujawnionym w toku przewodu sądowego materiałem dowodowym, m.in. w postaci zeznań świadka.</p>
<p>3.1.</p>	<p>wniosek pełnomocnika wnioskodawcy</p> <p>J. C. (3) oraz pozostałych wnioskodawców: A. K., B. N. i B. S.</p> <p>o zasądzenie na rzecz wnioskodawców zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez ojca wnioskodawców C. O. krzywdę i odszkodowania za szkodę majątkową</p>	<p>Wniosek pełnomocnika wnioskodawcy J. C. (1), złożony na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, zmodyfikowany pismem z dnia 16 października 2023 roku (data prezentaty) i uzupełniony na rozprawie dnia 17 października 2023 roku (k.: 137, 141), w ten sposób, że złożono wniosek przeciwko Skarbowi Państwa o zasądzenie na rzecz wnioskodawców J. C. (1) oraz A. K., B. N. i B. S. – córek C. O.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kwoty 1.450.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdę niemajątkową doznaną przez C. O., s. W. i K. z domu S., urodzonego (...) we wsi B. – ojca wnioskodawcy J. C. (3) oraz pozostałych wnioskodawców: A. K., B. N. i B. S. - wynikłą z niewątpliwie niesłusznego wydania i wykonania wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie, wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), w dniu 28 czerwca 1948 roku, w sprawie nr akt Sr 688/48, a także postanowienia Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie Sn. Odw. S. 2215/48; - kwoty 315.114,00 złotych tytułem odszkodowania za szkodę majątkową doznaną przez C. O. – ojca wnioskodawcy J. C. (3) oraz pozostałych wnioskodawców: A. K., B. N. i B. S. - wynikłą z niewątpliwie niesłusznego wydania

		<p>i wykonania wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie, wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), w dniu 28 czerwca 1948 roku, w sprawie nr akt Sr 688/48, a także postanowienia Najwyższego Sądu Wojskowego w W. z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie Sn. Odw. S. 2215/48,</p> <p>czyli za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego - nie nasuwa wątpliwości, co do zgodności z prawdziwym stanem rzeczy, a tym samym stanowi pełnowartościowy materiał dowodowy.</p>
<p>4.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów</p> <p>(dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</p>		
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
		Nie dotyczy
PODSTAWA PRAWNA		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
<p>Sąd, na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. kwoty po 20.532,00 (dwadzieścia tysięcy</p>	<p>Sąd, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. ustawowe odsetkami od zasądzonej kwoty odszkodowania od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.</p>	

<p>pięćset trzydzieści jeden) złotych tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.</p>		
<p>Zwięźle o powodach podstawy prawnej</p>		
<p>Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. z 1991 r. Nr 34, poz. 149 z późn. zm.) – osobom, wobec których stwierdzono nieważność orzeczenia, albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 roku w Polsce stanu wojennego, przysługuje prawo dochodzenia od Skarbu Państwa odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z wykonania orzeczenia.</p> <p>W pierwszej kolejności nie budzi wątpliwości, że Wnioskodawcom, co do zasady przysługiwało roszczenie o odszkodowanie i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę przeciwko Skarbowi Państwa, wynikające z przepisów art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Natomiast w przypadku śmierci osoby represjonowanej uprawnienie to przechodzi na małżonka, dzieci i rodziców (art. 8 ust. 1 in fine).</p> <p>W orzecznictwie wskazywano (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 1993 roku, sygn. akt I KZP 35/92), iż analiza treści</p>		

zdania pierwszego i zdania drugiego art. 8 ust. 1 cyt. ustawy nie pozostawia wątpliwości, co do tego, że przepis ten nie przewiduje samoistnych roszczeń dla małżonka, dzieci i rodziców represjonowanego, a stanowi jedynie o przejściu na te osoby jego uprawnień. Identyczne rozumienie omawianego przepisu zaprezentował Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5 października 1995 roku, sygn. akt I KZP 23/95, podkreślając, że nie przewiduje on samoistnych roszczeń następców, wobec czego następca „uzyskuje i realizuje to uprawnienie, które przysługiwało osobie represjonowanej”.

Wskazany przepis nie przewiduje zatem samodzielnych roszczeń dla małżonka, dzieci i rodziców represjonowanego. Stanowi jedynie o przejściu na te osoby jego uprawnień. Punktem wyjścia dla ustalenia wysokości właściwego roszczenia przyznanego małżonkowi, dzieciom i rodzicom zmarłego poszkodowanego, jest wysokość roszczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, gdyby ten żył i sam dochodził odszkodowania i zadośćuczynienia.

J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. są córkami po zmarłym C. O., a więc są osobami uprawnionymi do uzyskania odszkodowania i zadośćuczynienia. W chwili składania wniosku były nadto jedynymi osobami uprawnionymi.

Przechodząc do przesłanek zasądzenia przez Sąd odszkodowania, to odszkodowanie przysługuje za poniesioną szkodę materialną, zaś co do kwestii szkody i jej wysokości, w orzecznictwie wskazuje się, że „odszkodowanie, o jakim mowa w art. 8 ustawy z

dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego obejmuje, stosownie do art. 361 § 2 KC, rzeczywiste straty poniesione przez poszkodowanego (damnum emergens) oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (lucrum cessans) (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 30 września 2021 roku, sygn. akt II AKa 219/21). Szkoda, o której mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, nie jest sumą utraconych zarobków, lecz różnicą między stanem majątkowym, jaki by istniał, gdyby poszkodowanego nie osadzono w więzieniu. Powstanie i rozmiar szkody zależne są od tego, czy i jakie poszkodowany miałby możliwości zarobkowe, i w jakim zakresie rzeczywiście by je wykorzystał – jakie wydatki poniósłby na utrzymanie własne i rodziny, na potrzeby rozwoju swojego gospodarstwa rolnego, czy i ile przeznaczyłby na oszczędności lub zwiększenie trwałych składników majątku (zob. również wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29 marca 2012 roku, sygn. akt II AKa 21/12).

Z kolei, w wyroku z dnia 16 kwietnia 2021 roku, w sprawie o sygn. akt: IV KK 75/20, Sąd Najwyższy wskazał, iż: „Zasady słuszności i sprawiedliwości społecznej wyrażone w samej ustawie o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa

Polskiego nakazują orzekanie odszkodowania w granicach tego co osoba represjonowana utraciła, a nie tego czego w wyniku represji nie zaoszczędziła. W konsekwencji taki sposób ustalenia wysokości odszkodowania, który opiera się wyłącznie na kryterium oszczędności, jest niesprawiedliwy szczególnie w przypadkach takich jak sprawa niniejsza, w odniesieniu do osób represjonowanych za działanie na rzecz niepodległości Polski, u których wysokość dochodów jest niewielka, także wówczas, gdy trzeba przyjąć, że ich zdecydowana większość albo całość musiałaby być przeznaczana na bieżące potrzeby życiowe rodziny”.

Przywołane orzecznictwo, które Sąd niniejszy aprobuje, wskazuje kryteria orzekania w sprawach o odszkodowanie.

W ocenie Sądu, zeznania wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S., mimo iż nie zawierają wielu szczegółów, jak też wnikliwa analiza materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie, uzasadniają stwierdzenie, iż wniosek zasługuje w części na uwzględnienie.

Niewątpliwie, z chwilą uprawomocnienia z dniem 27 lipca 2022 roku postanowienia Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 09 czerwca 2022 roku wydanego w sprawie o sygn. akt II 1 Ko 40/22, zmienionego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lipca 2022 roku, sygn. akt II AKz 511/22 - w przedmiocie stwierdzenia nieważności wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr

akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O. (k.: 48-49 i 63-64 akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22) - skazującego C. O., syna W. i K. z domu S., urodzonego (...) w m. B. - J. C. (1) - córka C. O., jak też pozostałe żyjące krewne A. K., B. N. i B. S. - córki C. O. - nabyły roszczenie względem Skarbu Państwa o odszkodowanie i zadośćuczynienie za okres pobytu ich ojca w więzieniu na mocy wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48 przez okres 4 (czterech) lat i ponad 10 (dziesięciu) miesięcy, od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku (k.: 47 - akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Jak wynika z załączonej dokumentacji, C. O. (syn W. i K. z domu S., urodzony w dniu (...) w m. B.) został uznany wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48 (k.: 42-44 - akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23) - utrzymanym w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O. (k.: 45-46 - akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23) - za winnego tego,

że od stycznia 1948 roku do dnia maja 1948 roku w G., gm. (...), pow. (...) udzielał pomocy bandzie liczącej około 30 uzbrojonych w broń palną osobników, udzielając im dwukrotnie kwatery oraz pośrednicząc z polecenia dowódcy bandy w przekazaniu pieniędzy i mięsa M. K., pozostającemu w bliższych kontaktach z tą bandą, tj. przestępstwa z art. 14 § 1 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 roku (k.: 42-44 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Za wyżej wymieniony czyn Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), wymierzył C. O. karę 5 (pięciu) lat więzienia, jednocześnie zaliczając mu na poczet orzeczonej kary więzienia okres tymczasowego aresztowania od dnia 11 czerwca 1948 roku (k. 42-44 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23), którą to karę więzienia odbywał w okresie od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku (k.: 24, 33, 35, 47, 48, 52, 58, 67 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Z powyższego wynika, że wobec C. O. zostały spełnione przesłanki wskazane w treści art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, gdyż zachowanie wyżej wymienionego uznano za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. W myśl tego przepisu uznaje się za nieważne orzeczenia wydane przez polskie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub przez organy pozasądowe w okresie od rozpoczęcia ich działalności na ziemiach polskich, począwszy od

dnia 01 stycznia 1944 roku do 31 grudnia 1989 roku, m.in. jeżeli czyn zarzucony lub przypisany został popełniony w celu uniknięcia w stosunku do siebie lub innej osoby represji za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego albo orzeczenie wydano z powodu takiej działalności. Celem ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku jest oddanie sprawiedliwości rzeczywistym działaczom na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Natomiast zgodnie z treścią art. 4 cytowanej ustawy stwierdzeniu nieważności orzeczenia nie stoi na przeszkodzie wykonanie kary, zastosowanie amnestii lub abolicji, zatarcie skazania, akt łaski, przedawnienie, zadośćuczynienie, śmierć osoby represjonowanej, której orzeczenie dotyczy, zawieszenie postępowania lub jego umorzenie z innych powodów niż te, o których mowa w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 Kodeksu postępowania karnego.

C. O. zmarł w dniu (...) roku w W. (k.: 33 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22). W toku postępowania ujawniono jako osoby najbliższe cztery żyjące córki C. O.: J. C. (1) (z domu (...), córka C. i A. z domu S., urodzona (...) w m. G.), A. K. (z domu (...), córka C. i A. z domu S., urodzona (...) w W.), B. N. (z domu (...), córka C. i A. z domu S., urodzona (...) w m. G.) i B. S. (z domu (...), córka C. i A. z domu S., urodzona (...) w m. G.) (k.: 12-23 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22). Syn C. O. – H. O., urodzony (...) w m. B., zmarł (...) roku (k.: 20-21v – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22).

Z akt sprawy Instytutu Pamięci Narodowej o sygn. (...) wynika, że C.

O. był zaangażowany w działalność patriotyczną i w związku z tym spotkały go represje za jego wkład i zaangażowanie w działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (m.in. k.: 6-7 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22).

Z akt sprawy wynika, iż C. O. udzielił pomocy oddziałowi VI Wileńskiej Brygadzie AK, dowodzonemu przez kpt. W. Ł., ps. (...), od października 1946 roku do czerwca 1949 roku. Pomoc niesioną oddziałom VI Wileńskiej Brygadzie AK należało traktować wyłącznie jako walkę o niepodległy i suwerenny byt Państwa Polskiego. C. O. udzielając pomocy grupie (...) w rzeczywistości uczestniczył w akcji o charakterze konspiracyjnym, mającej wesprzeć walkę o wolną Polskę. Ustalono, że przypisany C. O. czyn popełniony został przez niego w celu uniknięcia w stosunku do (...) (kpt. W. Ł.), dowódcy VI Brygady Wileńskiej AK oraz jego podkomendnych, represji za prowadzoną przez te osoby działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (k.: 7 płyta z aktami (...), Sr 688/48 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22). W kwestii wydawanych wówczas wyroków należy zaznaczyć, że komunistyczne organy sądownicze miały traktować wszystkich członków podziemia niepodległościowego jako wrogów Polski Ludowej, toteż wyrok w sprawie C. O. został wydany wyłącznie z powodów politycznych. Pamiętać należy, że po zakończeniu II Wojny Światowej Narodowe Siły Zbrojne podejmowały działania przeciwko ówczesnym władzom Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Sąd stwierdził, że analiza akt sprawy znajdujących się w Archiwum IPN

w W. oraz charakter zarzucanego C. O. czynu wskazuje, iż wyżej wymieniony został oskarżony, a następnie uznany winnym z powodu zachowania, które uznano za działalność antypaństwową. W niniejszym przypadku można wskazać na konkretną i realną działalność C. O., która była konsekwencją istniejącej u niego obawy o represje dla innych osób za działalność niepodległościową i miała na celu uniknięcie tychże represji z powodu prowadzonej działalności. Natomiast, tymczasowe aresztowanie, oskarżenie i skazanie wyżej wymienionego, a następnie odbywanie przez niego kary pozbawienia wolności stanowiło przejaw represji za taką działalność.

Ponadto, odpis aktu zgonu C. O. o oznaczeniu (...) wydany przez Urząd Stanu Cywilnego w W. (k.: 33 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22), zgodnie z treścią art. 4 wyżej wymienionej ustawy, wskazuje na śmierć osoby represjonowanej, co uprawnia w niniejszej sprawie do zastosowania przez Sąd ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku.

A zatem wobec spełnienia przesłanek z art. 1 ust. 2 i art. 4 ustawy z dnia

23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz fakt, że wyrok byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymany w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948

roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, wpisuje się w określone tą ustawą ramy czasowe, gdyż został wydany w okresie od 1 stycznia 1944 roku do 31 grudnia 1989 roku, Sąd Okręgowy w Siedlcach postanowieniem z dnia 09 czerwca 2022 roku, sygn. akt II 1 Ko 40/22, zmienionym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lipca 2022 roku, sygn. akt II AKz 511/22, stwierdził jego nieważność, o czym pisano powyżej.

Sąd nie znalazł podstaw, aby kwestionować prawdziwość treści zawartych w dokumentach znajdujących się w aktach sprawy o sygn. (...) ani kopii akt byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie, nr akt Sr 688/48, dotyczących C. O., ani autentyczności tych dokumentów.

Zeznania wnioskodawczyń oraz analiza materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie uzasadniają stwierdzenie, iż wniosek J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. zasługuje na uwzględnienie w części.

W ocenie Sądu, wobec powyższego, jak też wobec treści postanowienia Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 09 czerwca 2022 roku, sygn. akt II 1 Ko 40/22, zmienionego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lipca 2022 roku, sygn. akt II AKz 511/22, nie ulega wątpliwości, że zostały spełnione wszystkie konieczne przesłanki, by orzec w przedmiocie wniosku J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. o odszkodowanie za poniesioną szkodę majątkową, wynikłą z wydania oraz wykonania względem ich ojca – C. O. wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia

28 czerwca 1948 roku, w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w W. z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48 - stanowiącego orzeczenie związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, które to orzeczenie zostało wydane z powodu takiej działalności.

Z akt sprawy oraz wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O., wynika, że C. O. był zaangażowany w działalność patriotyczną i w związku z tym spotkały go represje. Skazanie ojca wnioskodawczyń na karę więzienia spowodowało u niego szkodę majątkową, której nie powinien doznać, w świetle całokształtu okoliczności ustalonych w sprawie, a także w szczególności swojej działalności patriotycznej na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Wobec faktu, że weszły w życie przepisy ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, to na tej podstawie wnioskodawczynie J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. – córki C. O. mogą domagać się odszkodowania za poniesioną szkodę majątkową przez ich ojca na mocy wyżej wymienionego wyroku.

Świadczenie w postaci odszkodowania zasądza się za

poniesioną szkodę majątkową, które ma zrekompensować straty materialne, jakich doznał ojciec wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. C. (...) - w czasie pozbawienia go wolności przez okres 4 (czterech) lat, 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni.

W związku z powyższym, Sąd zasądził na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. kwoty po 20.532,00 (dwadzieścia tysięcy pięćset trzydzieści jeden) złotych tytułem odszkodowania. Sąd przy ustalaniu wysokości kwoty odszkodowania wziął pod uwagę długość okresu pozbawienia wolności C. O. od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku, czyli przez okres 4 (czterech) lat, 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni, zaokrąglając do pełnego miesiąca. Przy ustalaniu wysokości kwoty odszkodowania Sąd wziął również pod uwagę okoliczność, że C. O. został zatrzymany i pozbawiony wolności w sytuacji, gdy był jedynym żywicielem rodziny – żony i czworga dzieci. W ocenie Sądu, wnioskujące udowodniły, że z racji pozbawienia wolności C. O. poniósł szkodę materialną nie osiągając dochodów, które by osiągnął, gdyby prowadził gospodarstwo rolne i dorabiał jako stolarz.

Powstanie i rozmiar szkody zależne są od tego, czy i jakie poszkodowane miałyby możliwości zarobkowe, i w jakim zakresie rzeczywiście by je wykorzystał – jakie wydatki poniósłby na utrzymanie własne i rodziny, na potrzeby rozwoju swojego gospodarstwa rolnego, czy i ile przeznaczyłby na oszczędności lub zwiększenie trwałych składników majątku (zob. również wyrok Sądu Apelacyjnego w

Lublinie z dnia 29 marca 2012 roku,
sygn. akt II AKa 21/12).

W czasie zatrzymania C. O. mieszkał wspólnie z żoną A. O. i małoletnimi dziećmi: J. C. (1), z domu (...), urodzoną w dniu (...) (k.: 13 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22), B. N., z domu (...), urodzoną w dniu (...) (k.: 18 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22), A. K., z domu (...), urodzoną w dniu (...) (k.: 17 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22) oraz H. O., urodzonym w dniu (...) (k.: 20-21v – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22). W tym czasie prowadził gospodarstwo rolne, a nadto był stolarzem wykonując drobne usługi w tym zawodzie. Powyższe oznacza, że C. O. przed jego zatrzymaniem i osadzeniem w więzieniu pracował osiągając ze swojej działalności dochody, które pozwalały mu na utrzymanie siebie i rodziny. Z racji faktu prowadzenia gospodarstwa rolnego i posiadania na utrzymaniu rodziny (żony i czworga małoletnich dzieci), należy uznać, że C. O. pracował zarobkowo prowadząc gospodarstwo rolne, a nadto dorabiał jako stolarz, świadcząc drobne usługi. Z przeprowadzonych dowodów, w tym zeznań wnioskodawczyń wynika, że zaraz po zwolnieniu z więzienia C. O. kontynuował pracę w gospodarstwie rolnym, jednak stan zdrowia, który pogorszył się na skutek pobytu w więzieniu, nie pozwalał mu na wykonywanie ciężkich prac polowych. Niemniej, wykonywał też drobne usługi stolarskie, gdyż był stolarzem, ale nie było tego dużo.

Sąd uznał, że normalnym następstwem zatrzymania i

osadzenia w więzieniu C. O. są straty, które poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby nie pozbawiono go wolności. Niewątpliwie, w czasie pobytu w więzieniu C. O. powstała różnica między stanem majątkowym, jaki by istniał, gdyby wyżej wymienionego nie osadzono w więzieniu - bowiem jego żona, mająca pod opieką czworo małoletnich dzieci, nie była w stanie prowadzić samodzielnie gospodarstwa rolnego i osiągać z tego tytułu wystarczających dochodów - a stanem rzeczywistym w chwili odzyskania przez niego wolności. Wprawdzie, najbliższym C. O. pomagała rodzina, sąsiedzi, ale ziemia nie była w pełni zagospodarowana, co wynika z relacji świadków i innych dokumentów. Również, z relacji świadków wynika, że gdy C. O. został pozbawiony wolności, to sytuacja materialna rodziny bardzo się pogorszyła.

O tym, że wskutek osadzenia C. O. w więzieniu, jego rodzina znalazła się w bardzo trudnej sytuacji ekonomicznej, świadczy m.in. treść wystosowanej przez jego żonę prośby o ulaskawienie, w której A. O. określiła położenie rodziny jako „rozpaczliwe”.

Nadto, potwierdzeniem trudnej sytuacji ekonomicznej rodziny C. O., w okresie jego pobytu w więzieniu, jest zaświadczenie Prezydium Gminnej Rady Narodowej w S., datowane na dzień 21 stycznia 1952 roku – wydane na podstawie zaświadczenia sołtysa gromady G. - z którego wynika, że A. O. zamieszkuje we wsi G., gm. (...), pow. (...), posiada gospodarstwo rolne o powierzchni 7,45 ha. Gospodarstwo to jest opuszczone z braku gospodarza. Wyżej wymieniona

ma na swym utrzymaniu czworo małoletnich dzieci (k.: 64 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Również, potwierdzeniem złej sytuacji ekonomicznej rodziny C. O., w okresie gdy ten był pozbawiony wolności, są relacje świadków, bowiem – jak podała J. C. (1) – wie z opowiadań mamy, że gdy jej ojciec został zatrzymany to ich sytuacja majątkowa uległa pogorszeniu. Dodała, że nie mieli pod czym spać, w okresie zimowym było zimno w mieszkaniu. A. K. również w swoich zeznaniach potwierdziła, że gdy zostali sami, po osadzeniu w więzieniu jej ojca, to była bieda, ona nie chodziła do szkoły, do drugiej klasy, bo nie miała butów i ubrania, dopiero wiosną poszła do szkoły. Mówiła też, że „w czasie, gdy ojciec był w więzieniu, to było im ciężko, nie raz brakowało chleba w domu, żywiła ich tylko krowa, natomiast jajka, jak kura zniosła, to mama sprzedała, bo nie miała pieniędzy”.

Dochody, jakie osiągnąłby C. O. nie będąc pozbawiony wolności, pozwoliłby na zaspokojenie podstawowych potrzeb rodziny, jak kupno obuwia, czy ubrań, a nawet pożywienia, bo i tego im brakowało, co wynika z relacji świadków. Dodatkowe, chociaż niewielkie kwoty, C. O. osiągnąłby ze świadczenia drobnych usług jako stolarz, mimo iż nie posiadał na początku wielu narzędzi, ale osiągając dochody mógłby powoli uzupełniać braki w narzędziach i świadczyć poważniejsze usługi stolarskie i częściej.

Wobec powyższego, Sąd dopatrywał się zaistnienia związku przyczynowego pomiędzy pozbawieniem wolności C. O.,

a pogorszeniem jego sytuacji materialnej, bowiem gospodarstwo było opuszczone z braku gospodarza, a rodzina znajdowała się w bardzo trudnej sytuacji ekonomicznej, która utrudniała zaspokojenie nawet podstawowych potrzeb życiowych, jak zakup obuwia, czy ubrań dla dzieci, a nawet chleba.

C. O., w okresie kiedy był pozbawiony wolności osiągnąłby z pracy jako rolnik i drobnych usług jako stolarz dochód, którego wysokości nie udało się ustalić. Jednak, Sąd przyjął, że u C. O., osoby represjonowanej za działalność na rzecz niepodległości Polski, w okresie powojennym wysokość dochodów była niewielka, jak też przyjął, że ich zdecydowana większość albo nawet całość musiała być przeznaczona na bieżące potrzeby życiowe rodziny.

Wobec braku stosownych dokumentów i wyliczeń, Sąd zasądając odszkodowanie na rzecz wnioskodawczyń miał na uwadze, aby ustalone odszkodowanie czyniło zadość doznanej przez C. O. szkodzi materialnej w związku z pozbawieniem go wolności, a jednocześnie było stosowne do realiów społecznych z okresu powojennego, czyli z okresu lat 40-tych i 50-tych XX wieku, jak też uwzględniało zamożność mieszkańców. Sąd miał także na uwadze, aby ustalone odszkodowanie czyniło zadość stratom doznany przez C. O. w związku z pozbawieniem go wolności i uwzględniało długotrwałą izolację wyżej wymienionego.

Wobec powyższego, Sąd - zasądając od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. – córek

C. O. - kwoty po 20.532,00 (dwadzieścia tysięcy pięćset trzydzieści jeden) złotych tytułem odszkodowania, czyli łącznie kwotę odszkodowania w wysokości 82.128,00 złotych – w tym wypadku przyznał wnioskodawczyniom, jako córkom osoby represjonowanej za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, kwotę poniżej żądania wyrażonego we wniosku.

Sąd przyjął, jako podstawę obliczenia odszkodowania połowę minimalnego miesięcznego wynagrodzenia, które od 01 lipca 2023 roku wynosi 3.600,00 złotych brutto (2.784,00 złotych netto), zaś jego połowa, to kwota 1.392,00 złotych netto. W ten sposób Sąd przyjął kwotę 1.392,00 złotych jako wysokość zasądzzonego odszkodowania za każdy miesiąc pobytu ojca wnioskodawczyń w więzieniu, przy uwzględnieniu, że ich ojciec był pozbawiony wolności przez okres 4 (czterech) lat, 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni, zaokrąglając do pełnego miesiąca, czyli 59 miesięcy, do wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O.. Sąd pomnożył kwotę 1.392,00 złotych przez 59 miesięcy pozbawienia C. O. wolności, otrzymując kwotę 82.128,00 złotych, którą podzielił na cztery wnioskodawczynie otrzymując kwoty po 20.532,00 złotych dla każdej z nich.

Natomiast, Prokurator na rozprawie w dniu 17 października 2023 roku wniósł o nieuwzględnienie wniosku w zakresie szkody materialnej.

Nie uwzględniając wniosku prokuratora i uwzględniając żądanie wnioskodawczyń w powyższym zakresie, a więc w części, Sąd doszedł do przekonania, iż brak jest podstaw do zasądzenia na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. – córek C. O., z tytułu odszkodowania, kwoty przekraczającej 82.128,00 złotych. Wbrew twierdzeniom wnioskodawczyń kwota 315.114,00 złotych, wskazana przez pełnomocnika wnioskodawczyń - który zasugerował przyjęcie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, które w lipcu 2023 roku wynosiło 7.485,12 złotych brutto (5.433,00 złotych netto) - byłaby nadmiernie wysoka i przekraczałaby wysokość szkody materialnej poniesionej przez C. O., albowiem straty materialne poniesione przez C. O. z powodu niesłusznego pozbawienia go wolności i osadzenia w więzieniu przez okres od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku, zdaniem Sądu, nie były tak wysokie biorąc pod uwagę ówczesną zamożność społeczeństwa i wysokość osiągniętych dochodów, które u C. O., osoby represjonowanej za działalność na rzecz niepodległości Polski, w okresie powojennym były niewielkie, dlatego w pozostałej części wniosek oddalono. Natomiast, zdaniem Sądu, zasądzenie kwoty niższej niż 82.128,00 złotych nie byłoby słuszne, bowiem niższa kwota w sposób wystarczający nie kompensowałaby doznanej przez C. O. szkody materialnej, gdyż nie

<p>uwzględniałyby niepodległościowego aspektu działania osoby skazanej. Tym bardziej, nieuzasadnione byłoby oddalenie wniosku w zakresie odszkodowania, o co wnioskował prokurator.</p>		
<p>Zadośćuczynienie</p>		
<p>2.</p>	<p>Kwota główna</p>	<p>Odsetki</p>
<p>Sąd, na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. kwoty po 221.250,00 (dwieście dwadzieścia jeden tysięcy dwieście pięćdziesiąt) złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.</p>	<p>Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. ustawowe odsetkami od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia, od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.</p>	
<p>Zwięźle o powodach podstawy prawnej</p>		
<p>W ocenie Sądu, zeznania wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S., a przede wszystkim wnikliwa analiza materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie, uzasadniają stwierdzenie, iż wniosek zasługuje w części na uwzględnienie.</p> <p>Niewątpliwie z chwilą uprawomocnienia z dniem 27 lipca 2022 roku postanowienia Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 09 czerwca 2022 roku wydanego w sprawie o sygn. akt II 1 Ko 40/22, zmienionego postanowieniem Sądu</p>		

Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lipca 2022 roku, sygn. akt II AKz 511/22 - w przedmiocie stwierdzenia nieważności wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O. (k.: 48-49 i 63-64 akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22) - skazującego C. O., syna W. i K. z domu S., urodzonego (...) w m. B. – J. C. (1) – córka C. O., jak też pozostałe żyjące krewne A. K., B. N. i B. S. – córki C. O. - nabyły roszczenie względem Skarbu Państwa o odszkodowanie i zadośćuczynienie za okres pobytu ich ojca w więzieniu na mocy wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48 przez okres 4 (czterech) lat i ponad 10 (dziesięciu) miesięcy, od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku (k.: 47 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Jak wynika z załączonej dokumentacji, C. O. (syn W. i K. z domu S., urodzony w dniu (...) w m. B.) został uznany wyrokiem byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48 (k.: 42-44 – akt sprawy o sygn. XVIII

Ko 32/23) – utrzymanym w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O. (k.: 45-46 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23) – za winnego tego, że od stycznia 1948 roku do dnia maja 1948 roku w G., gm. (...), pow. (...) udzielał pomocy bandzie liczącej około 30 uzbrojonych w broń palną osobników, udzielając im dwukrotnie kwatery oraz pośrednicząc z polecenia dowódcy bandy w przekazaniu pieniędzy i mięsa M. K., pozostającemu w bliższych kontaktach z tą bandą, tj. przestępstwa z art. 14 § 1 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 roku (k.: 42-44 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Za wyżej wymieniony czyn były Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), wymierzył C. O. karę 5 (pięciu) lat więzienia, jednocześnie zaliczając mu na poczet orzeczonej kary więzienia okres tymczasowego aresztowania od dnia 11 czerwca 1948 roku (k. 42-44 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23), którą to karę więzienia odbywał w okresie od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku (k.: 24, 33, 35, 47, 48, 52, 58, 67 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

W ocenie Sądu wobec powyższego, jak też wobec treści postanowienia Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 09 czerwca 2022 roku, sygn. akt II 1 Ko 40/22, zmienionego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lipca 2022 roku, sygn. akt II AKz 511/22, nie ulega wątpliwości, że zostały spełnione wszystkie konieczne przesłanki, by orzec w przedmiocie wniosku J.

C. (1), A. K., B. N. i B. S. o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłą z wydania oraz wykonania względem ich ojca – C. O. wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku, w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w W. z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O. - stanowiącego orzeczenie związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, które to orzeczenie zostało wydane z powodu takiej działalności.

Z akt sprawy oraz wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O., wynika, że C. O. był zaangażowany w działalność patriotyczną i w związku z tym spotkały go represje. Skazanie ojca wnioskodawczyń na karę więzienia spowodowało u niego dolegliwość, której nie powinien doznać, w świetle całokształtu okoliczności ustalonych w sprawie, a także w szczególności swojej działalności patriotycznej na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Wobec faktu, że weszły w życie przepisy ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa

Polskiego, to na tej podstawie wnioskodawczynie J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. – córki C. O. mogą domagać się zadośćuczynienia za pozbawienie wolności ich ojca na mocy wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O..

Świadczenie w postaci zadośćuczynienia zasądza się za doznaną krzywdę, które ma zrekompensować zarówno cierpienia psychiczne jak i fizyczne, jakich doznał ojciec wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. C. (...) - w czasie pozbawienia go wolności przez okres 4 (czterech) lat, 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni.

Zadośćuczynienie za doznaną krzywdę ma na celu zrekompensować niesłusznie pozbawionemu wolności stratę niematerialną, będącą wynikiem negatywnych przeżyć związanych z bezpodstawnym umieszczeniem go w zakładzie karnym. Sąd badał przede wszystkim okoliczności towarzyszące pobytowi C. O. w więzieniu.

W związku z powyższym, Sąd zasądził na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. kwoty po 221.250,00 (dwieście dwadzieścia jeden tysięcy dwieście pięćdziesiąt) złotych tytułem zadośćuczynienia. Sąd przy ustalaniu wysokości kwoty zadośćuczynienia wziął pod uwagę długość okresu pozbawienia

wolności, czyli przez okres 4 (czterech) lat, 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni, od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku. Przy ustalaniu wysokości kwoty zadośćuczynienia Sąd wziął również pod uwagę sposób wykonywania pozbawienia wolności. Zdaniem Sądu, mimo braku szczegółów w zeznaniach wnioskodawczyń w tym przedmiocie, to z materiału dowodowego wynika, że pobyt C. O. w warunkach izolacji wiązał się z poczuciem doznanej krzywdy, był dla niego stresujący i uciążliwy z powodu trudnych warunków bytowych urągających godności człowieka (m.in. ciasna wieloosobowa cela, fatalne urządzenia sanitarne, brak intymności, brak ruchu, fatalne warunki niesprzyjające dbałości o higienę, towarzystwo kryminalistów, złe traktowanie, bicie, brak właściwej opieki zdrowotnej, niezdrowe i w niewystarczającej ilości jedzenie). Sąd miał na uwadze także okoliczność, że właśnie te złe warunki w więzieniu spowodowały znaczne pogorszenie stanu zdrowia wyżej wymienionego – jak wynika z załączonego orzeczenia lekarskiego, u C. O. rozpoznano m.in. anemię, nerwicę oraz wrzody dwunastnicy. C. O. zachorował również na gruźlicę. Również, Sąd nie tracił z pola widzenia okoliczności, że ze względu na postępujące choroby, w czasie odbywania kary C. O. okresowo przebywał w szpitalu we W.. Oczywiście się jawi, że warunki tymczasowego aresztowania C. O., a następnie pobytu w kolejnych zakładach karnych odbiegały na niekorzyść w stosunku do innych osób osadzonych w tym czasie. Wiadomym jest, że więźniowie polityczni byli traktowani brutalnie,

poddawani torturom, m.in. w celu wymuszenia zeznań, uprzykrzano im życie na różne sposoby. Choć brak jest szczegółowych relacji na temat metod, jakie stosowali śledczy prowadzący postępowanie przeciwko C. O., to niewątpliwie śledztwo miało brutalny przebieg, jak wynika z relacji wnioskodawczynie J. C. (1), jej ojciec wspominał, że podczas śledztwa był bity, zwłaszcza w brzuch.

Dodać należy, że Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W. prowadziła postępowanie m.in. w sprawie stosowania przez funkcjonariuszy (...) w W. będących funkcjonariuszami państwa komunistycznego represji wobec C. O. poprzez fizyczne znęcanie się nad pokrzywdzonym w toku prowadzonego przeciwko niemu w okresie od 11 czerwca do 25 czerwca 1948 roku w W. śledztwa, co stanowiło poważne prześladowanie wymienionego z powodu współpracy z członkami oddziału WiN dowodzonego przez (...), tj. o czyn z art. 246 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o Instytucje Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, które zostało umorzone postanowieniem prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W. z dnia 30 czerwca 2022 roku, sygn. akt S 96.2021.Zk – wobec niewykrycia sprawców (k.: 69-78v 25-32 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23). Z uzasadnienia przedmiotowego postanowienia wynika, że z uwagi na charakter działalności C. O. oraz fakt, że udzielał on pomocy określonej grupie

politycznej, sprzeciwiającej się ówczesnemu systemowi władzy uznano, że szykany te stanowiły „poważne prześladowanie”. Jak wynika z przyjętej kwalifikacji, czyny zarzucane prześladowcom C. O. zakwalifikowano jako zbrodnie komunistyczne z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o Instytucje Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i zbrodnie przeciwko ludzkości z art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o Instytucje Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Dodatkowo, jest faktem powszechnie znanym, że zarówno warunki panujące w aresztach śledczych i więzieniach w latach 1944-1956, jak i praktyka traktowania osób osadzonych w tych jednostkach diametralnie odbiegała od współczesnych warunków związanych z pozbawieniem wolności. Warunki higieniczne były bardzo złe, panowała ciasnota w celach, więźniowie pozbawieni byli dostępu do pomocy lekarskiej. Z powszechnie dostępnej wiedzy historycznej wiadomo, że w sposób „szczególny” traktowano osoby oskarżone lub skazane za przestępstwa natury politycznej, w tym w szczególności za te, które przez ówczesne władze komunistyczne były uważane za godzące w nowy ustrój państwa. Osoby takie były traktowane brutalnie i bezwzględnie. Bicie i stosowanie różnego rodzaju form nacisku fizycznego o charakterze tortur było praktyką powszechną. Tak więc, o ile fatalne warunki w jakich byli w latach 40-tych i 50-tych osadzani aresztowani i skazani dotyczyły wszystkich pozbawionych wolności,

o tyle specyfiką traktowania osób uznanych za wrogów ustroju ówczesnego państwa było poddawane ich brutalnemu śledztwu z użyciem przemocy. Niewątpliwie, po opuszczeniu więzienia C. O. był traktowany jako obywatel gorszej kategorii, określany w lokalnym środowisku jako bandyta.

Wobec C. O. stosowano podczas trwania śledztwa wielogodzinne przesłuchania (k.: 25-32 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Dalej Sąd wziął pod uwagę „zobiektywizowaną” krzywdę, której doznał ojciec wnioskodawczyni i stopień naruszenia jego dóbr osobistych. Sąd wziął także pod uwagę okoliczność związaną z cierpieniami C. O., który na skutek niesłusznego pozbawienia wolności przez cały okres odbywania kary, czyli od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku, został odizolowany od społeczeństwa, nie miał możliwości decydowania o swoim losie, a przede wszystkim został pozbawiony możliwości kontaktu z członkami najbliższej rodziny, jak też nie miał możliwości uczestniczenia w życiu rodzinnym oraz procesie wychowawczym dzieci, bowiem w momencie skazania i osadzenia C. O. był żonaty i miał czworo dzieci w wieku od kilku miesięcy do 14 lat. Niewątpliwie, martwił się także o byt i bezpieczeństwo najbliższej rodziny, gdyż przed pozbawieniem wolności to on był jedynym żywicielem rodziny, co było dla niego źródłem dodatkowego bólu i cierpienia.

Sąd miał na uwadze także obawy towarzyszące wyżej wymienionemu w czasie jego pobytu w więzieniu, bowiem mógł on obawiać się

o swój los, ale także o los swojej rodziny, co na pewno miało negatywny wpływ na jego psychikę. Nie bez znaczenia pozostaje długotrwałość pozbawienia wolności ojca wnioskodawczyni, bo przez okres 4 (czterech) lat, 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni, od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku, bowiem nie budzi wątpliwości, że nawet krótkotrwałe pozbawienie wolności, wyrządza krzywdę osobie. W ocenie Sądu, wyżej wymieniony, po opuszczeniu więzienia, nadal mógł nie czuć się bezpiecznie w ówczesnej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z uwagi na panujący ustrój.

Sąd miał także na uwadze, aby ustalone zadośćuczynienie czyniło zadość poczuciu krzywdy doznanej przez C. O. w związku z pozbawieniem go wolności, uwzględniało negatywne przeżycia psychiczne wyżej wymienionego wiążące się z długotrwałą izolacją, a jednocześnie było stosowne do realiów społecznych, czyli uwzględniało zamożność mieszkańców, wartość pieniądza itp., natomiast nie było sposobem uzyskiwania nadmiernych korzyści finansowych. Natomiast niezaskuzona krzywda, jaka spotkała C. O. za jego działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, działającego ze szczytnych patriotycznych pobudek, wedle kryteriów obiektywnych i subiektywnych jest niewątpliwie większa niż w wypadku tzw. pomyłki sądowej. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 08 grudnia 2020 roku, sygn. akt II AKa 268/19, „poczucie krzywdy osoby pozbawionej wolności jest głębsze i dotkliwsze, gdy uwzględnia się fakt,

że ryzykowała ona swoją wolność i zdrowie, by walczyć z opresyjnym systemem totalitarnego państwa. Przy wysokości zadośćuczynienia z ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego należy uwzględniać nie tylko warunki, w jakich osoba ta była pozbawiona wolności, okres izolacji, jego konsekwencje dla jej życia osobistego i zawodowego, zerwanie relacji z osobami bliskimi i ich następstwa dla stanu psychicznego represjonowanego. Okoliczności te mogą bowiem być porównywalne z tymi, jakie są podstawą dochodzenia roszczeń z tytułu niesłusznego skazania, tymczasowego aresztowania lub zatrzymania. Rozmiary krzywdy osoby represjonowanej zwiększa poczucie niesprawiedliwości wynikające z tego, że za działania dla dobra społeczeństwa i przywrócenia praw i wolności obywatelskich aparat państwowy pozbawiał taką osobę wolności, którym nieraz towarzyszyły inne czynności wymierzone w jej życie i zdrowie. Takie poczucie krzywdy jest tym większe im bardziej doniosłe osoba represjonowana podejmowała działania dla niepodległego bytu Państwa Polskiego i im dotkliwiej z tego powodu była szykanowana”.

Wobec powyższego, zgodnie z przyjętą linią orzecniczą, Sąd - zasądzając od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. – córek C. O. - kwoty po 221.250,00 (dwieście dwadzieścia jeden tysięcy dwieście pięćdziesiąt) złotych tytułem zadośćuczynienia, czyli łącznie kwotę zadośćuczynienia w wysokości 885.000,00 złotych

– w tym wypadku przyznał wnioskodawczyniom, jako córkom osoby represjonowanej za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, kwotę poniżej żądania wyrażonego we wniosku.

Sąd natomiast przyjął, tylko pomocniczo dla łatwiejszego wyliczenia wysokości zasądzzonego zadośćuczynienia, kwotę 15.000,00 złotych za każdy miesiąc pobytu ojca wnioskodawczyń w więzieniu, przy uwzględnieniu, że ich ojciec był pozbawiony wolności przez okres 4 (czterech) lat, 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni, zaokrąglając do pełnego miesiąca, czyli 59 miesięcy, do wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O.. Sąd pomnożył kwotę 15.000,00 złotych przez 59 miesięcy pozbawienia C. O. wolności, otrzymując kwotę 885.000,00 złotych, którą podzielił na cztery wnioskodawczynie. Nie oznacza to, że Sąd stoi na stanowisku, iż krzywda wyrządzona pozbawionemu wolności jest iloczynem krzywd, które wyżej wymieniony odniósł odrębnie każdego miesiąca pozbawienia wolności, bowiem Sąd – zgodnie z przyjętą linią orzecniczą – stoi na stanowisku, że krzywda ta wzrasta w miarę przedłużania się czasu pozbawienia wolności, przy tym musi być indywidualizowana (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2011 roku, sygn. akt IV KK 137/11; wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 04 lutego 2014 roku, sygn. akt V KK 250/13).

Natomiast Prokurator na rozprawie w dniu 17 października 2023 roku wniósł o zasądzenie kwoty 14.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia za jeden miesiąc, czyli łącznie kwoty 800.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę niematerialną, a w pozostałym zakresie wniósł o oddalenie wniosku.

Uwzględniając żądanie wnioskodawczyń w powyższym zakresie, a więc w części, Sąd doszedł do przekonania, iż brak jest podstaw do zasądzenia na ich rzecz, z tytułu zadośćuczynienia, kwoty przekraczającej 885.000,00 złotych. Wbrew twierdzeniom wnioskodawczyń kwota 1.450.000,00 złotych jest nadmiernie wygórowana, albowiem subiektywne przeżycia C. O. i jego indywidualne odczucia z powodu niesłusznego pozbawienia go wolności i osadzenia w więzieniu na okres od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku nie mogą być podstawą oceny wysokości zadośćuczynienia, dlatego w pozostałej części wniosek oddalono. Natomiast, zdaniem Sadu, kwota niższa niż 885.000,00 złotych nie byłaby odpowiednia i w sposób wystarczający nie kompensowałaby doznanej przez C. O. krzywdy psychicznej.

Sąd przy ustalaniu wysokości kwoty zadośćuczynienia wziął pod uwagę wszystkie wyżej wymienione okoliczności.

Zdaniem Sądu, zasądzone zadośćuczynienie na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. – córek C. O. – w kwotach po 221.250,00

(dwieście dwadzieścia jeden tysięcy dwieście pięćdziesiąt) złotych, nie jest znacząco wyższe od kwot, jakie przyznaje się osobom dochodzących roszczeń na podstawie art. 552 § 1-4 k.p.k. Sąd uznał, że przyznana kwota zadośćuczynienia jest zasadna biorąc pod uwagę okoliczność, że niewątpliwie sytuacja C. O., jako osoby pozbawionej wolności za działalność patriotyczną na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, była trudniejsza, niż osób pozbawionych wolności w związku z postępowaniem karnym.

W przypadku ojca wnioskodawczyń, który został uznany winnym wyrokiem byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanym w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, nie miał on szans na jakąkolwiek ocenę zasadności tego wyroku. Powyższe wzbudzało dodatkowo frustrację i poczucie niesprawiedliwości. Sąd miał na względzie także to, że C. O., biorąc pod uwagę ówczesną sytuację społeczno-polityczną - niewątpliwie odczuwał obawy o swój los.

W ocenie Sądu, ustalone zadośćuczynienie jest stosowne do realiów społecznych, bowiem uwzględnia zamożność mieszkańców i wartość pieniądza, natomiast nie jest, biorąc pod uwagę powyżej przywołane okoliczności sprawy, sposobem uzyskiwania nadmiernych korzyści finansowych, czy wzbogacenia się.

Wobec powyższego Sąd uznał, że kwota 885.000,00 złotych

jest odpowiednia i w sposób wystarczający kompensuje doznaną przez C. O. krzywdę psychiczną, tym samym Sąd uwzględnił żądanie wnioskodawczyń w części i w części przychylił się do wniosku Prokuratora wyrażonego na rozprawie dnia 17 października 2023 roku. Zdaniem Sadu, kwota niższa niż 885.000,00 złotych nie byłaby odpowiednia i w sposób wystarczający nie kompensowałaby doznanej przez C. O. krzywdy psychicznej. Natomiast wyższa kwota mogłaby zostać odebrana jako nadmiernie wygórowana, albowiem subiektywne przeżycia ojca wnioskodawczyń i jego indywidualne odczucia z powodu niesłusznego pozbawienia go wolności nie mogą być podstawą oceny wysokości zadośćuczynienia. Sąd miał na uwadze, aby wysokość zasądzonego na rzecz wnioskodawczyni zadośćuczynienia uwzględniała realia społeczne.

Inne

3.

Sąd, na podstawie art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 554 § 4 k.p.k. w zw. z art. 616 § 1 k.p.k. w zw. z § 2 ust. 1 i 2 oraz § 17 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu - zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń koszty związane z ustanowieniem pełnomocnika, i tak:

	<ul style="list-style-type: none"> - na rzecz wnioskodawczyni J. C. (1) kwotę 144,00 (stu czterdziestu czterech) złotych, - na rzecz wnioskodawczyni A. K. kwotę 120,00 (stu dwudziestu złotych), - na rzecz wnioskodawczyni B. N. kwotę 120,00 (stu dwudziestu złotych), - na rzecz wnioskodawczyni B. S. kwotę 120,00 (stu dwudziestu złotych). 	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
W związku z taką treścią orzeczenia Sąd - zgodnie z przepisami – uwzględnił wniosek pełnomocnika wnioskodawczyń złożony w mowie końcowej na rozprawie dnia 17 października 2023 roku dotyczący zasądzenia na rzecz wnioskodawczyń kosztów ustanowienia pełnomocnika w sprawie według norm przepisanych i orzekł jak wyżej, uwzględniając liczbę terminów rozpraw, na których każda z wnioskodawczyń była reprezentowana przez pełnomocnika.		
ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA		
Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
Sąd, na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne	Sąd, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. ustawowe odsetkami	

orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. kwoty po 20.532,00 (dwadzieścia tysięcy pięćset trzydzieści jeden) złotych tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sąd przy ustalaniu wysokości kwoty odszkodowania wziął pod uwagę długość okresu pozbawienia wolności C. O. od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku, czyli przez okres 4 (czterech) lat, 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni, zaokrąglając do pełnego miesiąca. Przy ustalaniu wysokości kwoty odszkodowania Sąd wziął również pod uwagę okoliczność, że C. O. został zatrzymany i pozbawiony wolności w sytuacji, gdy był jedynym żywicielem rodziny – żony i czworga dzieci. W ocenie sądu wnioskujące udowodniły, że z racji pozbawienia wolności C. O. poniósł szkodę materialną nie osiągając dochodów, które by osiągnął, gdyby prowadził gospodarstwo rolne i dorabiał jako stolarz.

Powstanie i rozmiar szkody zależne są od tego, czy i jakie poszkodowany miałby możliwości zarobkowe, i w jakim zakresie rzeczywiście by je wykorzystał – jakie wydatki poniósłby na utrzymanie własne i rodziny, na potrzeby rozwoju swojego gospodarstwa rolnego, czy i ile przeznaczyłby na oszczędności lub zwiększenie trwałych składników majątku (zob. również wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29 marca 2012 roku, sygn. akt II AKa 21/12).

od zasądzonej kwoty odszkodowania od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

W czasie zatrzymania C. O. mieszkał wspólnie z żoną A. O. i małoletnimi dziećmi: J. C. (1), z domu (...), urodzoną w dniu (...) (k.: 13 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22), B. N., z domu (...), urodzoną w dniu (...) (k.: 18 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22), A. K., z domu (...), urodzoną w dniu (...) (k.: 17 – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22) oraz H. O., urodzonym w dniu (...) (k.: 20-21v – akt sprawy Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. II 1 Ko 40/22). W tym czasie prowadził gospodarstwo rolne, a nadto był stolarzem wykonując drobne usługi w tym zawodzie. Powyższe oznacza, że C. O. przed jego zatrzymaniem i osadzeniem w więzieniu pracował osiągając ze swojej działalności dochody, które pozwalały mu na utrzymanie siebie i rodziny. Z racji faktu prowadzenia gospodarstwa rolnego i posiadania na utrzymaniu rodziny (żony i czworga małoletnich dzieci), należy uznać, że C. O. pracował zarobkowo prowadząc gospodarstwo rolne, a nadto dorabiał jako stolarz, świadcząc drobne usługi. Z przeprowadzonych dowodów, w tym zeznań wnioskodawczyń wynika, że zaraz po zwolnieniu z więzienia C. O. kontynuował pracę w gospodarstwie, jednak stan zdrowia, który pogorszył się na skutek pobytu w więzieniu, nie pozwalał mu na wykonywanie ciężkich prac polowych. Wykonywał też drobne usługi stolarskie, gdyż był stolarzem, ale nie było tego dużo.

Sąd uznał, że normalnym następstwem zatrzymania i osadzenia w więzieniu C. O. są straty, które poniósł oraz

korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby nie pozbawiono go wolności. Niewątpliwie, w czasie pobytu w więzieniu C. O. powstała różnica między stanem majątkowym, jaki by istniał, gdyby wyżej wymienionego nie osadzono w więzieniu - bowiem jego żona, mająca pod opieką czworo małoletnich dzieci, nie była w stanie prowadzić samodzielnie gospodarstwa rolnego i osiągać z tego tytułu wystarczających dochodów - a stanem rzeczywistym w chwili odzyskania przez niego wolności. Wprawdzie, najbliższym C. O. pomagała rodzina, sąsiedzi, ale ziemia nie była w pełni zagospodarowana, co wynika z relacji świadków i innych dokumentów. Również, z relacji świadków wynika, że gdy C. O. został pozbawiony wolności, to sytuacja materialna rodziny bardzo się pogorszyła.

O tym, że wskutek osadzenia C. O. w więzieniu, jego rodzina znalazła się w bardzo trudnej sytuacji ekonomicznej, świadczy m.in. treść wystosowanej przez jego żonę prośby o ułaskawienie, w której A. O. określiła położenie rodziny jako „rozpacziwe”.

Nadto, potwierdzeniem trudnej sytuacji ekonomicznej rodziny C. O., w okresie jego pobytu w więzieniu, jest zaświadczenie Prezydium Gminnej Rady Narodowej w S., datowane na dzień 21 stycznia 1952 roku – wydane na podstawie zaświadczenia sołtysa gromady G. - z którego wynika, że A. O. zamieszkuje we wsi G., gm. (...), pow. (...), posiada gospodarstwo rolne o powierzchni 7,45 ha. Gospodarstwo to jest opuszczone z braku gospodarza. Wyżej wymieniona ma na swym utrzymaniu czworo

małoletnich dzieci (k.: 64 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Również, potwierdzeniem złej sytuacji ekonomicznej rodziny C. O., w okresie gdy ten był pozbawiony wolności, są relacje świadków, bowiem – jak podała J. C. (1) – wie z opowiadań mamy, że gdy jej ojciec został zatrzymany to ich sytuacja majątkowa uległa pogorszeniu. Dodała, że nie mieli pod czym spać, w okresie zimowym było zimno w mieszkaniu. A. K. również w swoich zeznaniach potwierdziła, że gdy zostali sami, po osadzeniu w więzieniu jej ojca, to była bieda, ona nie chodziła do szkoły, do drugiej klasy, bo nie miała butów i ubrania, dopiero wiosną poszła do szkoły. Mówiła też, że „w czasie, gdy ojciec był w więzieniu, to było im ciężko, nie raz brakowało chleba w domu, żywiła ich tylko krowa, natomiast jajka, jak kura zniosła, to mama sprzedawała, bo nie miała pieniędzy”.

Dochody, jakie osiągnąłby C. O. nie będąc pozbawiony wolności, pozwoliłyby na zaspokojenie podstawowych potrzeb rodziny, jak kupno obuwia, czy ubrań, a nawet pożywienia, bo i tego im brakowało, co wynika z relacji świadków. Dodatkowe, chociaż niewielkie kwoty, C. O. osiągnąłby ze świadczenia drobnych usług jako stolarz, mimo iż nie posiadał na początku wielu narzędzi, ale osiągając dochody mógłby powoli uzupełniać braki w narzędziach i świadczyć poważniejsze usługi stolarskie i częściej.

Wobec powyższego, Sąd dopatrywał się zaistnienia związku przyczynowego pomiędzy pozbawieniem wolności C. O., a pogorszeniem jego sytuacji

materialnej, bowiem gospodarstwo było opuszczone z braku gospodarza, a rodzina znajdowała się w bardzo trudnej sytuacji ekonomicznej, która utrudniała zaspokojenie nawet podstawowych potrzeb życiowych, jak zakup obuwia, czy ubrań dla dzieci, a nawet chleba.

C. O., w okresie kiedy był pozbawiony wolności osiągnąłby z pracy jako rolnik i drobnych usług jako stolarz dochód, którego wysokości nie udało się ustalić. Jednak, Sąd przyjął, że u C. O., osoby represjonowanej za działalność na rzecz niepodległości Polski, w okresie powojennym wysokość dochodów była niewielka, jak też przyjął, że ich zdecydowana większość albo nawet całość musiała być przeznaczona na bieżące potrzeby życiowe rodziny.

Wobec braku stosownych dokumentów i wycień, Sąd zasądając odszkodowanie na rzecz wnioskodawczyń miał na uwadze, aby ustalone odszkodowanie czyniło zadość doznanej przez C. O. szkodzi materialnej w związku z pozbawieniem go wolności, a jednocześnie było stosowne do realiów społecznych z okresu powojennego, czyli z okresu lat 40-tych i 50-tych XX wieku, jak też uwzględniało zamożność mieszkańców. Sąd miał także na uwadze, aby ustalone odszkodowanie czyniło zadość stratom doznany przez C. O. w związku z pozbawieniem go wolności i uwzględniało długotrwałą izolację wyżej wymienionego.

Wobec powyższego, Sąd - zasądając od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. - córek C. O. - kwoty po 20.532,00

(dwadzieścia tysięcy pięćset trzydzieści jeden) złotych tytułem odszkodowania, czyli łącznie kwotę odszkodowania w wysokości 82.128,00 złotych – w tym wypadku przyznał wnioskodawczyniom, jako córkom osoby represjonowanej za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, kwotę poniżej żądania wyrażonego we wniosku.

Sąd przyjął, jako podstawę obliczenia odszkodowania połowę minimalnego miesięcznego wynagrodzenia, które od 01 lipca 2023 roku wynosi 3.600,00 złotych brutto (2.784,00 złotych netto), zaś jego połowa, to kwota 1.392,00 złotych netto. W ten sposób Sąd przyjął kwotę 1.392,00 złotych jako wysokość zasądzzonego odszkodowania za każdy miesiąc pobytu ojca wnioskodawczyń w więzieniu, przy uwzględnieniu, że ich ojciec był pozbawiony wolności przez okres 4 (czterech) lat, 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni, zaokrąglając do pełnego miesiąca, czyli 59 miesięcy, do wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O.. Sąd pomnożył kwotę 1.392,00 złotych przez 59 miesięcy pozbawienia C. O. wolności, otrzymując kwotę 82.128,00 złotych, którą podzielił na cztery wnioskodawczynie otrzymując kwoty po 20.532,00 złotych dla każdej z nich.

Natomiast, Prokurator na rozprawie w dniu 17 października 2023 roku

wniósł o nieuwzględnienie wniosku w zakresie szkody materialnej.

Nie uwzględniając wniosku prokuratora i uwzględniając żądanie wnioskodawczyń w powyższym zakresie, a więc w części, Sąd doszedł do przekonania, iż brak jest podstaw do zasądzenia na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. – córek C. O., z tytułu odszkodowania, kwoty przekraczającej 82.128,00 złotych. Wbrew twierdzeniom wnioskodawczyń kwota 315.114,00 złotych, wskazana przez pełnomocnika wnioskodawczyń - który zasugerował przyjęcie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, które w lipcu 2023 roku wynosiło 7.485,12 złotych brutto (5.433,00 złotych netto) - byłaby nadmiernie wysoka i przekraczałaby wysokość szkody materialnej poniesionej przez C. O., albowiem straty materialne poniesione przez C. O. z powodu niesłusznego pozbawienia go wolności i osadzenia w więzieniu przez okres od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku, zdaniem Sądu, nie były tak wysokie biorąc pod uwagę ówczesną zamożność społeczeństwa i wysokość osiągniętych dochodów, które u C. O., osoby represjonowanej za działalność na rzecz niepodległości Polski, w okresie powojennym były niewielkie, dlatego w pozostałej części wniosek oddalono. Natomiast, zdaniem Sądu, zasądzenie kwoty niższej niż 82.128,00 złotych nie byłoby słuszne, bowiem niższa kwota w sposób wystarczający nie kompensowałaby doznanej przez C. O. szkody materialnej, gdyż nie uwzględniałaby niepodległościowego aspektu działania osoby skazanej. Tym

<p>bardziej, nieuzasadnione byłoby oddalenie wniosku w zakresie odszkodowania, o co wnioskował prokurator.</p>		
<p>Zadośćuczynienie</p>		
<p>2.</p>	<p>Kwota główna</p>	<p>Odsetki</p>
<p>Sąd, na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. kwoty po 221.250,00 (dwieście dwadzieścia jeden tysięcy dwieście pięćdziesiąt) złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.</p> <p>Sąd przy ustalaniu wysokości kwoty zadośćuczynienia wziął pod uwagę długość okresu pozbawienia wolności C. O. od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku, czyli przez okres 4 (czterech) lat, 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni, zaokrąglając do pełnego miesiąca. Przy ustalaniu wysokości kwoty zadośćuczynienia Sąd wziął również pod uwagę sposób wykonywania pozbawienia wolności. Zdaniem Sądu, mimo braku szczegółów w zeznaniach wnioskodawczyń w tym przedmiocie, to z materiału dowodowego wynika, że pobyt C. O. w warunkach izolacji wiązał się z poczuciem doznanej krzywdy, był dla niego stresujący i uciążliwy z powodu trudnych warunków bytowych urągających godności człowieka</p>	<p>Sąd, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. ustawowe odsetkami od zasądzonej kwoty odszkodowania od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.</p>	

(m.in. ciasna wieloosobowa cela, fatalne urządzenia sanitarne, brak intymności, brak ruchu, fatalne warunki niesprzyjające dbałości o higienę, towarzystwo kryminalistów, złe traktowanie, bicie, brak właściwej opieki zdrowotnej, niezdrowe i w niewystarczającej ilości jedzenie). Sąd miał na uwadze także okoliczność, że właśnie te złe warunki w więzieniu spowodowały znaczne pogorszenie stanu zdrowia wyżej wymienionego – jak wynika z załączonego orzeczenia lekarskiego, u C. O. rozpoznano m.in. anemię, nerwicę oraz wrzody dwunastnicy. C. O. zachorował również na gruźlicę. Również, Sąd nie tracił z pola widzenia okoliczności, że ze względu na postępujące choroby, w czasie odbywania kary C. O. okresowo przebywał w szpitalu we W.. Oczywiście się jawi, że warunki tymczasowego aresztowania C. O., a następnie pobytu w kolejnych zakładach karnych odbiegały na niekorzyść w stosunku do innych osób osadzonych w tym czasie. Wiadomym jest, że więźniowie polityczni byli traktowani brutalnie, poddawani torturom, m.in. w celu wymuszenia zeznań, uprzykrzano im życie na różne sposoby. Choć brak jest szczegółowych relacji na temat metod, jakie stosowali śledczy prowadzący postępowanie przeciwko C. O., to niewątpliwie śledztwo miało brutalny przebieg, jak wynika z relacji wnioskodawczynie J. C. (1), jej ojciec wspominał, że podczas śledztwa był bity, zwłaszcza w brzuch.

Wobec C. O. stosowano podczas trwania śledztwa wielogodzinne przesłuchania (k.: 25-32 – akt sprawy o sygn. XVIII Ko 32/23).

Dalej Sąd wziął pod uwagę „zobiektywizowaną” krzywdę, której doznał ojciec wnioskodawczyni i stopień naruszenia jego dóbr osobistych. Sąd wziął także pod uwagę okoliczność związaną z cierpieniami C. O., który na skutek niesłusznego pozbawienia wolności przez cały okres odbywania kary, czyli od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku, został odizolowany od społeczeństwa, nie miał możliwości decydowania o swoim losie, a przede wszystkim został pozbawiony możliwości kontaktu z członkami najbliższej rodziny, jak też nie miał możliwości uczestniczenia w życiu rodzinnym oraz procesie wychowawczym dzieci, bowiem w momencie skazania i osadzenia C. O. był żonaty i miał czworo dzieci w wieku od kilku miesięcy do 14 lat. Niewątpliwie, martwił się także o byt i bezpieczeństwo najbliższej rodziny, gdyż przed pozbawieniem wolności to on był jedynym żywicielem rodziny, co było dla niego źródłem dodatkowego bólu i cierpienia.

Sąd miał na uwadze także obawy towarzyszące wyżej wymienionemu w czasie jego pobytu w więzieniu, bowiem mógł on obawiać się o swój los, ale także o los swojej rodziny, co na pewno miało negatywny wpływ na jego psychikę. Nie bez znaczenia pozostaje długość pozbawienia wolności ojca wnioskodawczyni, bo przez okres 4 (czterech) lat, 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni, od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku, bowiem nie budzi wątpliwości, że nawet krótkotrwałe pozbawienie wolności, wyrządza krzywdę osobie. W ocenie Sądu, wyżej wymieniony, po opuszczeniu więzienia, nadal

mógł nie czuć się bezpiecznie w ówczesnej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z uwagi na panujący ustrój.

Sąd miał także na uwadze, aby ustalone zadośćuczynienie czyniło zadość poczuciu krzywdy doznanej przez C. O. w związku z pozbawieniem go wolności, uwzględniało negatywne przeżycia psychiczne wyżej wymienionego wiążące się z długotrwałą izolacją, a jednocześnie było stosowne do realiów społecznych, czyli uwzględniało zamożność mieszkańców, wartość pieniądza itp., natomiast nie było sposobem uzyskiwania nadmiernych korzyści finansowych. Natomiast niezaskarżona krzywda, jaka spotkała C. O. za jego działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, działającego ze szczytnych patriotycznych pobudek, wedle kryteriów obiektywnych i subiektywnych jest niewątpliwie większa niż w wypadku tzw. pomyłki sądowej. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 08 grudnia 2020 roku, sygn. akt II AKa 268/19, „poczucie krzywdy osoby pozbawionej wolności jest głębsze i dotkliwsze, gdy uwzględnia się fakt, że ryzykowała ona swoją wolność i zdrowie, by walczyć z opresyjnym systemem totalitarnego państwa. Przy wysokości zadośćuczynienia z ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego należy uwzględniać nie tylko warunki, w jakich osoba ta była pozbawiona wolności, okres izolacji, jego konsekwencje dla jej życia osobistego i zawodowego zerwanie relacji z osobami bliskimi

i ich następstwa dla stanu psychicznego represjonowanego. Okoliczności te mogą bowiem być porównywalne z tymi, jakie są podstawą dochodzenia roszczeń z tytułu niesłusznego skazania, tymczasowego aresztowania lub zatrzymania. Rozmiary krzywdy osoby represjonowanej zwiększa poczucie niesprawiedliwości wynikające z tego, że za działania dla dobra społeczeństwa i przywrócenia praw i wolności obywatelskich aparat państwowy pozbawiał taką osobę wolności, którym nieraz towarzyszyły inne czynności wymierzone w jej życie i zdrowie. Takie poczucie krzywdy jest tym większe im bardziej doniosła osoba represjonowana podejmowała działania dla niepodległego bytu Państwa Polskiego i im dotkliwiej z tego powodu była sztykanowana”.

Wobec powyższego, zgodnie z przyjętą linią orzecniczą, Sąd - zasądając od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. - córek C. O. - kwoty po 221.250,00 (dwieście dwadzieścia jeden tysięcy dwieście pięćdziesiąt) złotych tytułem zadośćuczynienia, czyli łącznie kwotę zadośćuczynienia w wysokości 885.000,00 złotych - w tym wypadku przyznał wnioskodawczyniom, jako córkom osoby represjonowanej za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, kwotę poniżej żądania wyrażonego we wniosku.

Sąd natomiast przyjął, tylko pomocniczo dla łatwiejszego wyliczenia wysokości zasądzonego zadośćuczynienia, kwotę 15.000,00 złotych za każdy miesiąc pobytu ojca wnioskodawczyń w więzieniu, przy uwzględnieniu, że ich ojciec

był pozbawiony wolności przez okres 4 (czterech) lat, 10 (dziesięciu) miesięcy i 5 (pięciu) dni, zaokrąglając do pełnego miesiąca, czyli 59 miesięcy, do wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanego w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w W. z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, w części odnoszącej się do C. O.. Sąd pomnożył kwotę 15.000,00 złotych przez 59 miesięcy pozbawienia C. O. wolności, otrzymując kwotę 885.000,00 złotych, którą podzielił na cztery wnioskodawczynie. Nie oznacza to, że Sąd stoi na stanowisku, iż krzywda wyrządzona pozbawionemu wolności jest iloczynem krzywd, które wyżej wymieniony odniósł odrębnie każdego miesiąca pozbawienia wolności, bowiem Sąd – zgodnie z przyjętą linią orzecniczą – stoi na stanowisku, że krzywda ta wzrasta w miarę przedłużania się czasu pozbawienia wolności, przy tym musi być indywidualizowana (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2011 roku, sygn. akt IV KK 137/11; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04 lutego 2014 roku, sygn. akt V KK 250/13).

Natomiast Prokurator na rozprawie w dniu 17 października 2023 roku wniósł o zasądzenie kwoty 14.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia za jeden miesiąc, czyli łącznie kwoty 800.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę niematerialną, a w pozostałym zakresie wniósł o oddalenie wniosku.

Uwzględniając żądanie wnioskodawczyń w powyższym zakresie, a więc w części, Sąd doszedł do przekonania, iż brak jest podstaw do zasądzenia na ich rzecz, z tytułu zadośćuczynienia, kwoty przekraczającej 885.000,00 złotych. Wbrew twierdzeniom wnioskodawczyń kwota 1.450.000,00 złotych jest nadmiernie wygórowana, albowiem subiektywne przeżycia C. O. i jego indywidualne odczucia z powodu niesłusznego pozbawienia go wolności i osadzenia w więzieniu na okres od dnia 11 czerwca 1948 roku do dnia 16 kwietnia 1953 roku nie mogą być podstawą oceny wysokości zadośćuczynienia, dlatego w pozostałej części wniosek oddalono. Natomiast, zdaniem Sadu, kwota niższa niż 885.000,00 złotych nie byłaby odpowiednia i w sposób wystarczający nie kompensowałaby doznanej przez C. O. krzywdy psychicznej.

Sąd przy ustalaniu wysokości kwoty zadośćuczynienia wziął pod uwagę wszystkie wyżej wymienione okoliczności.

Zdaniem Sądu, zasądzone zadośćuczynienie na rzecz wnioskodawczyń J. C. (1), A. K., B. N. i B. S. – córek C. O. – w kwotach po 221.250,00 (dwieście dwadzieścia jeden tysięcy dwieście pięćdziesiąt) złotych, nie jest znacząco wyższe od kwot, jakie przyznaje się osobom dochodzących roszczeń na podstawie art. 552 § 1-4 k.p.k. Sąd uznał, że przyznana kwota zadośćuczynienia jest zasadna biorąc pod uwagę okoliczność, że niewątpliwie sytuacja C. O., jako osoby pozbawionej wolności za działalność patriotyczną na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, była trudniejsza, niż osób

pozbawionych wolności w związku z postępowaniem karnym.

W przypadku ojca wnioskodawczyń, który został uznany winnym wyrokiem byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie wydanego na sesji wyjazdowej w S., pow. (...), z dnia 28 czerwca 1948 roku w sprawie nr akt Sr 688/48, utrzymanym w mocy postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w W. z dnia 13 sierpnia 1948 roku, w sprawie o sygn. akt Sn Odw. S. 2215/48, nie miał on szans na jakąkolwiek ocenę zasadności tego wyroku. Powyższe wzbudzało dodatkowo frustrację i poczucie niesprawiedliwości. Sąd miał na względzie także to, że C. O., biorąc pod uwagę ówczesną sytuację społeczno-polityczną - niewątpliwie odczuwał obawy o swój los.

W ocenie Sądu, ustalone zadośćuczynienie jest stosowne do realiów społecznych, bowiem uwzględnia zamożność mieszkańców i wartość pieniądza, natomiast nie jest, biorąc pod uwagę powyżej przywołane okoliczności sprawy, sposobem uzyskiwania nadmiernych korzyści finansowych, czy wzbogacenia się.

Wobec powyższego Sąd uznał, że kwota 885.000,00 złotych jest odpowiednia i w sposób wystarczający kompensuje doznaną przez C. O. krzywdę psychiczną, tym samym Sąd uwzględnił żądanie wnioskodawczyń w części i w części przychylił się do wniosku Prokuratora wyrażonego na rozprawie dnia 17 października 2023 roku. Zdaniem Sadu, kwota niższa niż 885.000,00 złotych nie byłaby odpowiednia i w sposób wystarczający nie kompensowałyby doznanej przez C. O. krzywdy

<p>psychicznej. Natomiast wyższa kwota mogłaby zostać odebrana jako nadmiernie wygórowana, albowiem subiektywne przeżycia ojca wnioskodawczyń i jego indywidualne odczucia z powodu niesłusznego pozbawienia go wolności nie mogą być podstawą oceny wysokości zadośćuczynienia. Sąd miał na uwadze, aby wysokość zasądzonego na rzecz wnioskodawczyni zadośćuczynienia uwzględniała realia społeczne.</p>		
<p>Inne</p>		
<p>3.</p>	<p>Nie dotyczy</p>	
<p>7. Inne ROZSTRZYGNĘCIA Zawarte w WYROKU</p>		
<p>Punkt rozstrzygnięcia z wyroku</p>	<p>Przytoczyć okoliczności</p>	
<p>III.</p>	<p>W punkcie III sentencji wyroku, Sąd w pozostałym zakresie wniosek oddalił z przyczyn omówionych powyżej.</p>	
<p>IV.</p>	<p>Sąd, na podstawie art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 554 § 4 k.p.k. w zw. z art. 616 § 1 k.p.k. w zw. z § 2 ust. 1 i 2 oraz § 17 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu - zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń koszty związane z ustanowieniem pełnomocnika, i tak:</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> - na rzecz wnioskodawczyni J. C. (1) kwotę 144,00 (stu czterdziestu czterech) złotych, - na rzecz wnioskodawczyni A. K. kwotę 120,00 (stu dwudziestu) złotych, - na rzecz wnioskodawczyni B. N. kwotę 120,00 (stu dwudziestu) złotych, - na rzecz wnioskodawczyni B. S. kwotę 120,00 (stu dwudziestu) złotych. 	
--	---	--

8. KOsztY procesu	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
V.	Sąd, na podstawie art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 554 § 4 k.p.k. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa, bowiem zgodnie z tym przepisem postępowanie w sprawach o zadośćuczynienia jest wolne od kosztów.

9. PODPIS
SSO Izabela Ledzion